Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...эмнай 1921 оной ...брин 21-hээ гарана | № 277 (13991) | 1972 оной ноябрийн 24, пятница | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой VII пленум

...ЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ...СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ

„Намарай хуряалгын хүдэлмэри дүүргэхэ ба хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ бэлдэхэ талаар областной партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай" асуудалаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВОЙ хэлэһэн элидхэлһээ

...й бусад районууд... манай республи... жэлдэ хүндэ хү... ...далые дабаһан, урга... баһал ехэ тэмсэл ...жалшад хэжэ гара... ...йна.

...С-эй ЦК-гай заабари... бэелүүлэн, област... ...артийна организаци, ..., совет болон хүдөө ... органууд энэ жэлдэ ...ой болон хүдөө ажа... ...сад ургамалнуудай дээшэлүүлхын тула ...лон хэмжээнүүдые байна. Хабарай та... ...жхитэйгээр, саг соо... ...эргэгдөө. Хабарай ... түсэб үлүүлэн ...дөө. Тиигэжэ 25 ...аран гектар ороо... ...рамалнууд түсэбһөө таригдаа һэн. Тэжээ... ...амалнуудай тарилга ...ургэдхэгдөө.

...оной ургасада зо... тарялан болон ...ан дээрэ 58,6 мянган минеральна үтэг... 995 мянган тонно ...бхэ гаргагдаа. Энэ... ...рданайхида орходоо ехэ болоно.

...эй хамта зундаа бо... ...ан гасуур саг, эртэ хюруу эдэ хэһэн ябуулгануудтамнай ...шаруулаа. Горитой хосорһон, ургасань ...ан байха юм.

...алиин уларилай хэ... ...дэ хүшэр байгаашье республикымнай олон болон совхозууд, үй... ...н түрүүшүүл агро... зүбөөр хэрэглэжэ, ...айн ургаса ургуул... ...энээ һайнаар хуряа... ...а Кабанскын, Барга... Хурамхаанай, При... ..., Хориин аймаг... ажахынууд нёдондо... ...о ороохо таряа бо... ...сад ургамалнуудые ...ряажа абаһан байха ...гтын аймагай «Ро... колхоз 4,5 мянган ороохото ургамал... ...ектар бүриһөө дун... ...ээр 18,9 центнер ...ряажа шадаа. Бай... совхоз 17,1 центнер, ...Шэбэрэй аймагай ...колхоз 16 центнер, ...алиин аймагай «За... ...льича» колхоз 15,6 ...хуряаһан байха юм.

...юрно-тарялан ажалай ...рбаад бригаданууд, ...рууулагдамал звено... ...э жэлдэ ороохо та... хартаабхын, ово... ...узикугай болон бу... ...рамалнуудай үндэр баян ургаса ургуулһан зэргэтэй. Жэшээнь, Кабанскын совхозой В. М. Таракановскиин, Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой Е. И. Коркиной хүтэлбэрилдэг тракторна бригаданuудай механизаторнууд гектар бүриһөө 20-һоо үлүү центнер таряа хуряажа абаһан байна. Захааминай аймагай «Дружба» колхозой Д. Д. Бальжировай даадаг звено 80 гектар куузикугай гектар бүриһөөнь 325 центнер ургаса абаа. Кабанскын совхозой К. С. Хлыстовэй звено гектар бүриһөө 168 центнер хартаабха. Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой овощ ургуулдаг Н. Т. Гордеевагай даадаг звеногойхид гектар бүриһөө 210 центнер овощ абаһан байна бшуу.

Техникээ үндэр бүтээсэтэйгөөр, шадамараар ашаглаһан, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлһэн механизаторнуудай жэшээтэ ажалые олоор харуулжа болоно. Таряа хуряалгын үедэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ Байгалай совхозой комбайнер А. П. Зорин илажа гараа. Тэрэ 6795 центнер таряа сохёо һэн. Мүн энэ совхозой комбайнер Н. Е. Новиков 334 гектар таряа хадажа, 6 599 центнер ороохо сохёо бшуу. Баргажанай аймагай Уланай колхозой комбайнер Б. Б. Будаев, Бэшүүрэй совхозой — Д. Б. Тубанов, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой — А. П. Бурдуковский болон бусад тус тустаа 4 мянга гаран центнер ороохо сохиһон байха.

Сабшалан дээрэ хэһэн ехэ хүдэлмэри мүн лэ яһала һайнаар харюулаа. Баргажанай, Зэдын, Кабанскын, Хурамхаанай, Улаан-Үдын, Хориин аймагуудай ажахынууд нёдондонойхидо орходоо яһала ехэ үбһэ соможо абаһан байха юм. Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз 621 гектар сабшалангай тус бүриһөөнь 27 центнер үбһэ хуряагаа. Баргажанай совхозой А. Г. Вахрушовай ударидадаг луговодуудай звено 86 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 52 центнер үбһэ сабшажа абаа. Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой Р. У. Очировай даадаг звено гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ абаа гэхэ гү, али хамтадаа 1.800 центнер эрхим шанартай үбһэ һүрилһэн, гадна 170 центнер ногооной үрэһэ суглуулһан жэшээтэй.

Энэ жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри богони болзор соо, түргэн шамдуугаар хэгдэжэ дүүрэһэн байна. Абтаһан үбһэнэй шанар һайн, ехэнхинь багсалагданхай. Нёдондонойхидо орходоо сенаж үлүү ехээр даргадаа, витаминна ногооной гурил горитойгоор бэлэдхэгдээ.

10 һарын дүн хаража үзэхэдэ, мяха бэлэдхэлгэ нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада 12 процентээр, һү — 3 процентээр, үндэгэ — 17 процентээр, ноохо 7 процентээр нэмэһэн зэргэтэй. Тиихэдэ ниитын адууһа малай болоод шубуунай тоо толгой үдэһэн байха юм. Мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха социалис мүрысөөндэ Баргажанай, Захааминай болон Зэдын аймагууд түрүү һуури эзэлжэ ябана. Мал ажалай продуктнуудые абаха талада Прибайкалиин, Кабанскын, Түнхэнэй болон бусад хэдэн аймагуудай колхоз болон совхозууд һайн үрэ дүн туйлана.

Мал ажалай түрүүшүүлэй зэргэ нилээд ургаа. Мүнөө хонишодой 191 бригада 100 эхэ хонин бүхэнһөө 100, зууниhaa дээшэ хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээд байна. Жэшээнь, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Ц. Б. Аюшеевэй даадаг бригада 100 эхэ хонин бүхэнһөө 125 хурьга түлжүүлээ, томо хонин бүриһөө 3,6 килограмм ноохо хайшалжа абаа. Мүн энэ колхозой хонишон Г. Л. Раднаев 100 эхэ хонин бүхэнһөө 123 хурьга түлжүүлжэ, толгой бүриһөө 4,6 килограмм ноохо хайшалжа абаа бшуу. Республикын суута малшан, Социалис Ажалай Герой, Сэлэнгын совхозой һаалишан Н. Л. Тадвашкина үнгэрһэн арба һарын туршада харууһалжа байдаг 19 үнеэдэй толгой бүриһөөнь 3984 килограмм һү һаагаад байна бшуу. Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой үхэр адуулагша нүхэр Бокшанов зунай үедэ 156 үхэр бэлшээн харууһалхадаа, толгой бүриинь шэгнүүрые хоног бүхэндэ 1100 граммаар нэмээһэн. Тэдэнээ гүрэндэ тушаахадань, тус тустаа 372 килограмм татаһан байха юм.

Республикын шубуушадай амжалтата хэрэг тушаа тогтохо хэрэгтэй. Энэ жэлэй арба һарын туршада 4621 тонно шубуунай мяхан тушаагдаа. Энэмнай нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулха болоо һаа, 830 тонноор гэхэ гү, али 22 процентээр ургалта үгэһэн байна. «Птицепром» трестын ажахынууд тахяагай үндэгэ абалгые 24 процентээр ехэ болгожо шадаа.

Кабанскын совхоз энэ жэлдэ 1955 тонно шубуунай мяха гүрэндөө худалдаа. Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз болон совхозууд энэ жэлдэ гүрэндөө 1680 тонно галуунай мяха тушаахаар шиидэнхэй. Энэ амжаһанаа хойто жэлдэ бүри арьбадхаха арга боломжо байгуулха уялгатайбди.

Гахай үсхэбэрилгэ зарим аймагуудта яһала урагшатай ябана. Ноябриин эхеэр республика доторнай нёдондонойхидо орходоо 9 мянган поршоонхо үлүү олон абтанхай. Гүрэндэ гахайн мяха тушаалга 1.550 тонноор гэхэ гү, али 29 процентээр ехэ болоһон жэшээтэй. Прибайкалиин аймагай ажахынууд гахай үсхэбэрилхэ талаар ехэ хүдэлмэри бүтээгээ. Эндэхид гахайн мяха тушаалгаяа 57 процентээр дээшэлүүлһэн, гахайнгаа тоо толгойе 30 гаран процентээр олон болгожо шадаһан байна бшуу. Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй аймагуудай ажахынууд энэ талаар мүн лэ яһала һайн үрэ дүнтэй амжалтануудые туйлажа шадаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин али бүхы һалбаринууд дээрэ 10 һарын туршада туйлагдаһан түрүү аймагуудай колхоз болон совхозуудай, зарим түрүүшүүлэй амжалтата хүдэлмэриин дүнгүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, республикын хүдөө ажахын ажалшад абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ аргатай болоно бшуу. Жэлэй дүүрэтэр мал ажал дээрэ хэхэ хүдэлмэриеэ бүхы ажахынууд болон аймагууд эдэ үдэрнүүдтэ тодорхойлоод байна. Тэдэнэй үндэһөөр болоходо, республикамнай мяха, һү, үндэгэ гүрэндэ бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ шадаха зэргэтэй.

1973 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар хэхэ хүдэлмэреэ түсэблэхэдөө, бидэ гол анхаралаа газар тарялан улам һайжаруулха, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха асуудалнуудта хандуулха уялгатайбди.

Ерэхэ жэлдэ тарилга хэхын тула 145 мянган тонно хүрэнгын үрэһэн хэрэгтэй. Мүнөө хаагдаад байһаниинь 128 мянган тонно болоно. Үндэр баян ургаса абахын түлөө нэн түрүүндэ бидэ һайн хүрэнгын үрэһэтэй байха ёһотойбди. Гэхэ зуура лабораторинуудай шалгалта хэһэнэй ёһоор болоходо, колхоз, совхозуудта хадагалагдаад байһан бүхы үрэһэнэй дүрбэнэйнь гурбан хуби тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байшоо. Оройдоол 15 процентнь нэгэдэхи классай гэжэ тодорхойлогдоо. Яруунын аймагай ажахынуудай хааһан хүрэнгын бүхы үрэһэн тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Имэрхүү дутагдалнууд Кабанскын, Сэлэнгын, Загарайн, Хэжэнгын, Прибайкалиин, Хурамхаанай болон бусад аймагуудта үзэгдэнэ. Үнгэрхэдөө Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудай хүрэнгын үрэһэнэй дүрбэнэй гурбан хубинь ургасынгаа, ниигэйнгээ, холисынгоо талаар шанар муутай байшоо ха юм. Нёдондо хүрэнгынгөө үрэһэ хабар болотор сэбэрлээ һэмди. Тиимэ алдуу мүнөө яашье дабтажа болохогүй. Мүнөө бидэ бүтээсэ ехэтэй ороохо сэбэрлэдэг агрегадууд, машина болон ороохо хатаадаг түхеэрэлгэнүүдээр дүүрэн хангагданхай гээшэбди. Тиимэһээ тэдэниие һайнаар, бүтээсэтэйгөөр ашаглаха шухала.

Научна үндэһэ һуури дээрэ зохёогдоһон севооборот нэбтэрүүлгэ, тарялангай хубаарилгые һайжаруулга хадаа хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэг шиидхэхэ гол зүйлнүүдынь болоно гээшэ. Гэхэ зуура Хориин, Загарайн, Захааминай болон Прибайкалиин аймагуудай олон ажахынууд севооборотнуудые ехэ аали нобшоор, муугаар нэбтэрүүлжэ байна. Агротехническэ иимэ хэмжээ ябуулгада хайша хэрэгээр хандадаг ушар байдалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ уялгатайбди.

Тарялангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ сэбэр паар болон эртэ хахалагдаһан намарай паар шухала һуури эзэлдэг гээшэ. Намарай паар хахалха түсэб республика доторнай 71 процент болоо. Загарайн, Яруунын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Сэлэнгын аймагуудай ажахынууд намарай паар багаар хахаланхай.

Ерэхэ жэлдэ намарай паар хахалалгада анхаралаа онсо табиха ёһотойбди. Шадаал һаа ехэ газар дайдые элдүүрилхэ шухала. Кабанскын, Түнхэнэй, Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд намарай паар хахалалгые эгээл шухалада тоолодог. Тэрэнь хуряагдаһан талмайн 40—60 процент болодог шуу. Тэрэнһээ уламжалан, эдэ аймагуудай ажахынууд республика соогоо эгээл ехэ ургаса хуряажа абана ха юм.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

ХАРТААБХА АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН ГАРГАГДАЖА, КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ОБЛПРОФСОВЕДЭЙ ТОГТООЛООР РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА ИИМЭ АЖАХЫНУУД БЭШЭГДЭБЭ:

Кабанскын аймагай «ШЕРГИНСКИЙ», КАБАНСКЫН совхозууд,

Хяагтын аймагай «РОДИНА» колхоз, Хяагтын совхоз.

Кабанскын совхоздо КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха.

Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоздо 400 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха.

ОВОЩ УРГУУЛХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1972 ОНОЙ ДҮН ГАРГАГДАЖА, КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ОБЛПРОФСОВЕДЭЙ ТОГТООЛООР РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА ИИМЭ АЖАХЫНУУД БЭШЭГДЭБЭ:

Улаан-Үдын аймагай ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхоз,

Бэшүүрэй аймагай «ПОБЕДА» колхоз,

Хяагтын аймагай «ЗАРЯ» колхоз,

ШАСАРГАНЫН,

«ЗАБАЙКАЛЕЦ» совхозууд.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭНЭ

ТОРИИН совхоз. Мал шахан таргалуулха Наранай гүүртэдэ хүрэжэ ерэхэдэ, үхэршэдынь малаа һая уһалаад, үбһэ үгэжэ байба. Эндэ бүхыдөө 169 хашараг гурбан малшад харууһална. Үдэртэ хашараг бүридэ 3 килограмм үбһэ, 200 грамм силос, 3 килограмм талха тарянай зүйл эдюулэгдэнэ. Тиихэдэ һолоомоёо хэршээд, ороохо тариантай холижо малдаа үгэнэ.

— Анханда бүхыдөө 202 үхэр адуулагша һэмди. Үнгэрһэн октябрь һарын эхеэр 33 хашараг шэлэжэ, мяханда тушаагаа. Тус бүреэ дүрбэн центнер шэгнүүртэйгээр абтаа юм. Эдэ малаа ерэхэ жэлэй эхеэр тушаахабди, — гэжэ ахалагша малшан Пётр Дмитриевич Десятов хөөрэнэ.

Үглөөгүүр малдаа үбһэ эдюулээд, үдэрынь уһалһанай һүүлээр һолоомонтой холиһон талха тарияпайнгаа зүйл, силос үгэдэг заншалтай. Иигэжэ совхозойнгоо мэргэжэлтэдэй зохёоһон рационой ёһоор эдеэлүүлхэдэнь, шахамал малынь шэгнүүрэа суудхэдэ 800—850 граммаар нэмээнэ.

Шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые суудхэдэ дунда зэргээр 1.000 граммаар нэмээхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой уряае нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абаһан тус гүүртын малшад мүнөө харууһалжа байһан үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые 300—350 килограммда хүргэжэ, гүрэндэ тушаахаар хараална. Анханда шахан таргалуулагдахаһаа урид энэ гүүртэдэ тус бүреэ жипрэй 200—240 килограммтай мал олон ондоо гүүртэнүүдһээ гулидхагдаһан юм.

— Дулаан байрада хонуулжа, бүлеэн уһаар ундалуулаад, шэмэтэ тэжээлээр хооллуулхада, малай шэгнүүр хараа байса дээшэлнэ. Зүгөөр бидэ энэ харууһалжа байһан малаа хоёр гү, али гурбан бүлэг болгон, томо жэжээрнь илгаад шахаха хүсэлэнтэйбди. Тиибэлнай мал бүхэнэй шэгнүүр жэгдэ нэмэжэ, түргэн таргалха ёһотой, — гээд малшан Александр Гаврилович Ковалёв тайлбарилан мэдүүлнэ.

Энэ гүүртэдэ малайнь тэжээл хүсэд хүрэхөөр асарагданхай. Һолоомо, зелёнконь түб һууринай дэргэдэхи тэжээл хэршэхэ, гурил болгохо агрегадта бэлдэгдээд, автомашинаар асарагдана.

— Мүнөө малшан бүхэн харууһалжа байһан үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө нилээд оролдоно. Юуб гэхэдэ, 330—350 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй үхэрнүүдые тушааһан малшад нэмэлтэ түлбэри абадаг болонхой. Хоёрдохёор, үхэршэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо согсологдожо, түрүүшүүлынь моральна болон материльна талаар урмашуулагдана бшуу. Иигэжэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэдэ, үхэршэдэй урма зориг улам дээшэлдэг, ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг болоо, — гэжэ совхозой директор В. Ломухин тобшохоноор тэмдэглээ бэлэй.

Малшадай эршэмтэйгээр ажаллаһанай ашаар совхоз гүрэндэ мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ дүтэлөө. Жэлэй түсэбэй ёһоор 7.600 центнер мяха тушааха байбал, мүнөө тэрэнээ 7.100 центнертэ хүргэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой малшад ССР Союзай байгуулагдаһаар алдарта 50 жэлэй ойн баярта зорюулан, эдэ үдэрнүүдтэ түсэбөө сүм бэелүүлхээр хараална.

В. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.
Зэдын аймаг.

МАЛШАДАЙ МҮРЫСӨӨНДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

ОНЬҺОЖОРУУЛГЫН АШААР

...ша ондо «Эрдэм» кол... ...һаалишад болон мал ...шад габшагай бэрхээр ...жа, гүрэндэ һү худал... түсэбөө аймаг соогоо ту... дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ ...аа оруулаа. Эндэ Нуур... ...эй һүнэй фермын һаа... ...ай оруулһан хубитань ...хэ. Тус фермын һаали... ...дарта ойн баярай үдэр ...түсэбһөө гадуур 1100 ...р һү гүрэндэ тушаахаар ...ба.

...р-гурбан жэлэй урда ...хоз һү һааляраа аймаг ...эгээл гээгдэнги ажахы... ...тоодо ородог байһан ...мүнөө түрүү зэргэдэ га... Зоотехническэ хүдэл... эмхи гуримтайгаар ...анай, түгэс оньһожо... ...дaһан фермэнүүдые болгоһоной, үхэр малаа тэжээлээр һайса ханга... ашаар һү һаалияа эрид дээшэлүүлжэ шадаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Колхоздо һайжаруулагдаһан бэлшээри ойн болгогдонхой.

Нуур-Түхэмэй фермын һаалишад ажалаа эмхи гуримтайгаар ябуулжа, һү һаалияа эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Эндэхид ехэнхи ажалаа оньһон техникын хүсөөр хэдэг болонхой. Үнеэдтэ үгтэдэг тэжээл гүйсэд буйлуулагдана. Һүтэй үнеэдтэ үдэрэй туршада 10 тэжээлэй единицэ хэмжээнэй хоол үгтэнэ. Шэбхэ, шабааһан транспортёрой ашаар сэбэрлэгдэнэ. Һаалишад гурбадахи жэлээ үнеэдээ машинын хүсөөр һаанад.

Үнеэдээ оньһон машинын хүсөөр һаадаг болоһоной, ехэнхи ажалайнь оньһон түхеэрэлтын хүсөөр хэгдэдэг болоһоной ашаар фермэдэ залуушуул олошороо. 8 һаалишадайнь 6-ниинь 18—23 наһатай. Мүн эндэ тэжээл буйлуулдаг цехтэ комсомолшууд ажаллана. Залуушуул үнеэ һаадаг «Волга» түхэлэй түхеэрэлгые һайн мэдэдэг болонхой. Мал ажалда 25 жэлдэ хүдэлһэн ажахын эрхим һаалишадай нэгэн Лайжид Ринчинова залуушуулда дүй дүршэлөө дуратайгаар дамжуулан үгэнэ. Комсомол басаган Валентина Мархандаева машинаар үнеэдые һааха аймагай мүрысөөндэ илан гаража, 1972 оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Валентина Мархандаева республика дотор үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ баһал түрүү һуури эзэлжэ, зональна мүрысөөндэ хабаадаһан. Тэрэнэй нүхэд Сэсэг Ямпилова, Вера Очирова болон бусад үнеэдые һаадаг аппарадые һайнаар мэдэдэг болонхой.

Нуур-Түхэмэй һүнэй фермын коллектив 10 һарын туршада нёдондоной энэ үсынхитэй жэшэхэ болоо һаа, үнеэн бүриһөө 93 килограммаар ехэ һү һаажа абаа.

Үбэлэй туршада ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Эрдэм» колхозой һаалишад оролсоһоноо шууд мэдүүлнэ. Даажа абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын тула һаалишан бүхэн оролдон ажаллана.

Н. НАМСАРАЕВ.
Сэлэнгын аймаг.

...АМ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

...ААМИН, Хүдөө бэшэгшэ ...ркой иигэжэ дуулгаба:

...Союзай байгуулагда... ...дарта 50 жэлэй ойе ...амжалтаар угтажа, үшөө ...жалта туйлахаар зэһэ... ...агай хонишод социа... ...рысөөнэйнгөө дүнгүүдые ...он байна. Тиихэдээ жэл ...э илалта туйладаг ту... ...онишод дүй дүршэлөө тайлбарилан хөөрэжэ, хонин бүриһөө хурьга, ехэ ноохо хайшалжа абахые хүсэжэ байһанаа мэдүүлээ һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор хонин бүриһөө хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлһэн хонишодой бригаданууд яһала олошороо. Энэ туйлалта юунһээб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, зарим түрүү хонишод хонидоо һайса таргалуулжа, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ түргэн саг соо һайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэхэһөө гадна, бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абадаг, нарай хурьгадаа зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа, гарзада оруулаагүй бшуу. Жэшээлбэл, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод Д. Ш. Шукуров, Н. Ц. Юмчинов, Ц-Д. Галданов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон И. Яньков, «Дружба» колхозой Б-М. Цыреторов гэгшэд ажалай эрхим жэшээ харуулна.

Аймагай хонишод ерэхэ жэлдэ бүхыдөө 19600 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 2800 грамм ноохо хайшалхаар абаһан уялгаяа сүм бэелүүлхын түлөө үбэлжэлгээ эмхитэйгээр үнгэртэхөөр зоринхой мүнөө ажаллажа байна.

○

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой һаалишад Хяагтын аймагай Алтайн совхозой һаалишадай үүсхэлые дэмжэн, үбэлэй сагта ехэ һү һааха гэжэ шиидэнхэй. Эдэнэр КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые һайшаан дэмжээд, үбэлжэлгын үедэ ехэ һү һаахын түлөө социалис мүрысөөндэ ороход гэжэ хэлсэбэ.

Совхозой нэгэдэхи отделениин һаалиин фермын һаалишад илангаяа амжалтатай. Тэдэнэр арба һарынгаа түсэб амжалтатай дүүргээ һэн. Эндэхи арбан гурбан һаалишад соохоо Е. Д. Кузьмина, Т. И. Игнатьева гэгшэд шалгарна.

Галина Иофовна Игнатьева хорин долоон наһатай. Тиибэшье һаа һаалишанай баян дүй дүршэлтэй болонхой. Мүнөө энэ хүмнай нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 10 һарын туршада 1.800 литр һү һаагаад байна. Нүхэр Игнатьева партиин гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Г. И. Игнатьева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

○

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ

Нүхэр А. У. МОДОГОЕВОЙ хэhэн элидхэлэй түгэсхэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Ган гасуурта нэрбэгдэдэг, бороо багаар ородог байдалтай манай республикада шииг нойтоной түлөө тэмсэл туйлай ехэ удха шанартай зүйл болоно. Мүнөө үедэ манай республика дотор 167,3 мянган гектар уhалагдадаг, 36.6 мянган гектар хатаагдаhан газар бии гээшэ. Тиихэдэ жэл бүхэндэ бүлүүр станцинуудые хэрэглэн, гол горходой эрье шадарай 20 мянган шахуу гектар газар уhалдаг байнабди.

Энэ жэлдэ Хяагтын аймагай «Родина» колхоз уhалагдадаг 240 гектар таряалангhaa гектар бүриhөөнь дунда зэргээр 18,5 центнер ороohо, 364 гектар газарhaa гектар бүриhөө 248 центнер кукурузын набша намаа, 553 центнер куузику, 209 центнер овощ, 120 центнер хартаабха хуряажа абаhан байна. Колхозой луговодууд 900 гектар сабшалангай гектар бүриhөөнь 25 центнер үбhэ сабшаа.

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоз намаг налхи байhан газар хатаажа, тэрэнээ элдүүрилээд байхадаа, гектар бүриhөөнь 18—20 центнер хүрэтэр үбhэ сабшажа абана. Иимэ жэшээнүүдые олоор дурдажа боломоор. Гэбэшье уhалагдадаг газараа муугаар ашагладаг баримтанууд манда үшөөл олон үзэгдэнэ. Хоринн, Хэжэнгын, Улаан-Үдын аймагуудай уhалагдадаг газарнуудhaa тон багахан ургаса хуряагдана. 1972 ондо уhалагдадаг 37 мянган гектар таряалангай 29 мянган гектарынь лэ ундалуулагдаhан жэшээтэй. Тиихэдэ Загарайн, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Зэдын аймагуудта уhалагдамаар ехэ газар шииг абангүй үлэшэhэн байха юм. Онохойн, Сэлэнгын совхозууд уhанайнгаа газарнуудые ехэ муугаар ашаглана.

Уhалалгын болзорые ундаргалhанhaa болоод уhалагдадаг газарhaa бага ургаса хуряажа абанабди. Тиимэ газар дээрэ агротехникэ муугаар баримталагдана, хүдэлмэриин эмхидхэл hуладана. Уhалагдадаг газарай ехэнхинь саг үргэлжын звено болон бригадануудта даалгагданагүй. Уhалуурийн техникэ мууса хэрэглэгдэнэ.

Эдэ мэтын дутуу дундануудые эрид шууд усадхаха хэрэгтэй. Газарай хүрьhэ шииг нойтоор баян байлгаха хүдэлмэридэ онсо анхарал табиха шухала болоно. Үбэлдөө, ерэхэ хабартаа гол горхон дээгүүр тошо халяаха, саhа бариха, hайрам хэрэглэхэ, бүлүүр станцинууд болон уhа сасаха машинануудые хүсэн соонь ашаглаха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд үргэнөөр ябуулагдаха ёhотой болоно.

1973 ондо мелиоративна ехэ барилга хэгдэхэ байна. Тэрэнэй хэмжээн республика доторнай яhала ургажа байнхай. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада 3.530 гектар газар уhалагдадаг болоо. 9.500 гектар газар уhалха шадалтай уhалуурийн тухеэрэлгэнүүд шэнэдхэн заhагдаhан, 5 мянган гектар намаг хатаагдаhан, 38 мянган гектар газар дээрэ культуртехническэ хүдэлмэринүүд хэгдэhэн байна.

Гэхэтэй хамта мелиоративна барилга дээрэ дутагдалнууд үшөөл олон бии байhaар. Мелиоративна барилгын эмхинүүд, машинно-мелиоративна станцинууд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Инженерно мелиоративна томо барилганууд бүтээгдэнэгүй. «Бурводстрой» трест барилгын хүдэлмэриин түсэб дүүргэжэ шададаггүй байhaар. Хэhэн хүдэлмэринь шанар муутай, homологдоhон мүнгэ болон зөөри хангалтагүйгөөр ашаглагдана.

Үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда элидхэлшэ анхаралаа онсо хандуулба. Энэ жэлдэ республикамнай бағсаамжалхада, 52 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ абаха байна. Ерэхэ хоёр жэлэй туршада энээнэй хэмжээн 140 мянган тоннодо хүрэхэ. Энэ ехэ ургалта колхоз, совхозуудай арга боломжые бүри ехээр арьбадхаха байhаниинь лабтай. Тиихэлээрээ уhалагдадаг бүхы сабшалан болон таряалангые үтэгжүүлжэ шадагдахашье зэргэтэй. Гадна ороohото ургамалнуудые, хартаабха, кукуруза тариhан уhалагдадаггүй газарташье, бэлшээри дээрэшье иимэ үтэгжүүлгэ хэрэглэжэ болоно.

Гэхэ зуура үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ дээрэ дутагдалнууд үшөөл олон бии гээшэ. Зарим ажахынууд үтэгжүүлгэеэ муугаар хадагална, гутаана, саг соонь хүрьhэндэ оруулжа шаданагүй. Уhалагдадаг газарта иимэ үтэгжүүлгэ багаар оруулагдана. Тиимэhээ тэрэнэй ашаг үрэнь бага. Холимол үтэгжүүлгэ, торфо-минеральна компост тон багаар хэрэглэнэбди.

Минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абадаг болоhон ушарhaa уламжалан, зарим ажахынууд наг шэбхэдээ хайхарамжагүйгөөр хандадаг болоо Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй болон бусад аймагуудай олон колхоз, совхозууд шэбхэеэ суглуулхаяа, таряалан, сабшалан дээрээ гаргахаяа болишоhон баримтанууд бии. Иимэ байдалтай эбсэхэ яашье болохогүй. Кабанскын, «Шергинский» совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «Сельхозтехникын» мэргэжэлтэдтэй хамта hуужа, торфые үтэгжүүлгэ болгон хэрэглэхэ асуудал шиидхэхэ ушартай. Тиихэдэ шубуунай аргал ехэ үнэтэй үтэгжүүлгэ гээшэ ааб даа. Теэд энээниие баhал хэрэглэхэеэ болинхойбди.

hалхи болон уhанhaa боложо газарай хүрьhэнэй гэмтэхэ ябадалтай тэмсэхэ хэмжээнүүд тушаа мартажа болохогүй. Тусхай севооборонуудые нэбтэрүүлхэтэеэ хамта, шаблаагүй плугаар газар хахалха дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ, зуруудаар таряа тариха арга нэбтэрүүлхэ гээшэ шухала зүйлнүүд болоно. hүүлэй үедэ манай нүхэд Алтай, Казахстан ошожо ерэhэн байна. Тэндэ үзэhэн, харahанаа нэбтэрүүлхын түлөө тэдэнэр оролдолго гаргаха уялгатай.

1973 ондо бидэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо хартаабха болон овощ бүри ехээр абаха уялгатайбди.

Аймагуудай хараалhанай ёhoop хартаабхын тарилгын талмай 520 гектараар, овощ — 240 гектараар үргэдхэгдэжэ, хартаабхын ургаса гектарай 100 центнертэ, овощ — 160 центнертэ хүргэгдэхэ байна. Эдэ ургамалнуудые гол түлэб уhалагдадаг газарта тарижа, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ тэндэ оруулжа, бүлүүр станцинууд болон уhа сүршэдэг машинануудые хэрэглэхэ ушартай.

Газар таряалангай талаар колхоз болон совхозуудай урда табигдаhан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула ерэхэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэхэ, ургасын хойноhoo харууhалха, ургасаяа саг соонь хуряажа абаха шухала. Тиимэhээ техникэ заhабарилха, механизаторнуудые hургаха асуудалнуудта партийна организацинууд болон хүдөө ажахын органууд анхаралаа саг үргэлжэ табиха болоно.

Мал ажал саашадань хүгжөөхэ, мал ажалай продукци ехээр абадаг болохо талаар республикымнай урда ехэхэн зорилгонууд табигданхай.

Уридшалан тооложо үзэхэдэ, 1972 оной эсэстэ республика дотор, энэ табан жэлэй эхинтэй сасуулхада, хонидой тоо 160 мянгаар, үхэрэй тоо 23,5 мянгаар олон болгогдохо юм. Мүн шубуудай, залуу моридой тоо нилээд олошорхо.

1972 ондо 62 мянга гаран тонно мяхан абтаха, худалдаглаха 119—120 мянган тонно hүн 77—78 миллион үндэгэн, 6.7 мянган тонно ноохон худалдаглаха байна. Энэмнай табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанhaa ехэ болоно.

1973 ондо гүрэндэ мяха тушаалга 67 мянган тоннодо, hүн — 122 мянган тоннодо, ноохон — 7,3 мянган тоннодо, үндэгэн— 73 миллиондо хүргэгдэхэ хараатай.

Эдэ ехэ даабаринуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула энэ жэлэй эсэстэ, шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө мал ажалай продукци абалгаяа эрид ехэдхэхэ хэрэгтэй.

hү haали дээшэлүүлхэ нилээд hанаа зоборитой болонхон. Олохон аймагуудта hү haали биратай өөдэлхэгүй. Үнгэрhэн 10 hарын туршада республика дотор нёдондоной энэ үеынхиhөө hү haали миил 3 процентээр дээшэлээ Бэшүүрэн, Кабанскын, Хяагтын Загарайн аймагуудта hү haалинь нёдондоноингоо хэмжээндэ хүрэнэгүй. Загарайн аймагhaa бэшэ бусад дээрэ дурсагдаhан аймагуудта октябрь hарада нёдондоной энэ үеынхиhөө бага hүн haагдаа. Яруунын, Улаан-Үдын болон Сэлэнгын аймагай ажахынууд hү haалияа нёдондонойхиhoo дээшэлүүлээгүй тооной. Совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй ажахынууд байгша оной октябрь hарада нёдондоной энэ үеынхиhoo hү haалияа 11 процентээр, «Птицепром» трестын совхозууд — 30 процентээр доошонь оруулжархёо.

Иимэ байдалые нэн түрүүн малшадай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин hулаар табигдаhанhaa, энэ шухала хэрэгтэ партиин олохон райкомуудай, аймгүйсэдкомуудай, хүдөө ажахын органуудай зүгhөө анхарал бага хандуулагдаhанhaa болоо гэжэ хэлэхээр.

hү haали эрид дээшэлүүлхын тула үнеэдые хаа хаанагүй hайнаар эдеэлүүлхэ, шэнэ тугаллаhан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ haаха, haалишадай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

hү haали дээшэлүүлхын тула үнеэдэй тоо толгой олошоруулангүй байхын аргагүй гэжэ энэ жэлэй байдал элитээр харуулжа үгөө. Үнгэрhэн 10 hарын туршада республика дотор үнеэдэй тоо оройдоо 4,4 мянган толгойгоор олошороо. Бэшүүрэй, Кабанскын аймагуудта үнеэдынь миил 2 процентээр, Загарайн, Түнхэнэй болон Мухар-Шэбэрэй аймагуудта — 3 процентээр, Сэлэнгын аймагта — орой 14 толгойгоор (0.3 процентээр) олошороhон байна. «Птиценпром» трестын совхозууд үнеэдэй тоо хороогоо. Энэмнай ехэхэн лэ алдуу ондүү гээшэ.

Мал ажалаа саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүдые тодорхойлжо байха үедөө колхоз, совхоз бүхэндэ, фермэ бүридэ малан үдэсэ ямар бэ гэжэ хаража үзэхэ байна. Шалгалта хээд үзэхэдэ, олохон фермэнүүдтэ урдынхидал адли үнеэд олон hарада hубай ябуулагдана, үнеэдые голодоhондо гаргаха хэрэг гуримшуулагдаагүй, үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ эмэ буруу, хашарагуудые шэлэн илгаха, тэдэниие үрэжүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ дутагдалнууд олон. Мүнөө үедэ ажахынуудта бии байгаа гунжад голодоhондо гаргагдаhан үнеэдэй оройдо табигдаад лэ, байгша ондо үнеэдэй тоо олошоруулха түсэб дүүргэхэ арга олгуулнагүй. Бэшүүрэй, Прибайкалиин Кабанскын болон Улаан-Үдын аймагуудай ажахынуудта гунжад тон үсөөн. Зорилго юуб гэхэдэ, үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэмоор эмэ хашарагуудые энэ дороо илгажа, тусхай гүүртэнүүдые эмхидхээд, тэдэниие үрэжүүлжэ эхилхэ байна.

Үнеэдэй тоо олошоруулхадаа гансахан 1973 оной зорилгонуудые шиидхэхээр бэшэ, мүн бүри холын зорилгонуудые хараадаа абаха болонобди. 1974—1975 онуудай түсэбэй ёhoop hү haали дээшэлүүлхын түлөө мүнөөнhөө hанаагаа табиха, тэрээндэ үндэhэ hуури бэлдэхэ болонобди. Тиихэ зуураа, үнеэдэй үүлтэр hайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ республика дотор малай үүлтэр hайжаруулха албан шэнэдхэн хубилгагдажа, үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэриие ударилга нилээд hайжарха ушартай.

Зүгөөр голынь юуб гэхэдэ, бүхы ажахынуудта hү ехэтэй үнеэдhээ абтаhан эмэ тугалнуудые шэлэжэ илгаад, тусхай гүүртэнүүдые эмхидхэжэ, тэдэнэй хойноhoo hайнаар харууhалха, эдеэлүүлхэ шухала.

Хонин ажалайшье байдал мүн лэ hанаа зобохоор байна. Байгша ондо хэдэ хэдэн аймагуудта нёдондонойхиhoo үсөөн хурьгад түлжүүлэгдээ. Бэшүүрэй, Яруунын, Загарайн, Сэлэнгын, Кабанскын, Улаан-Үдын болон Хоринн аймагуудай ажахынууд нёдондонойхиhoo үсөөн хурьга абаа. Олохон аймагуудта хонидой үхэл гарза ехэ болоhон байна.

Иимэ байдалые саашадаа дабтахагүйн тула хонидой харууhалга, эдеэлүүлгэ hайжаруулха талаар бодото хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Тамир hулатай хонидые, илангаяа түлгэнүүдые илгажа, тусхай отаранuудые бүридхэжэ, хойноhoонь hайнаар харууhалха, хүсэдөөр эдеэлүүлхэ эрилтэ табигдана.

Аймагуудай хараалhанай ёhoop байгша ондо түсэбhөө гадуур 40-45 мянган хонидые оидо оруулхаяа байна. Сэлэнгын, Хоринн, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Баргажанай, Улаан-Үдын болон бусад аймагуудай ажахынуудта хонидой тоо нилээд олошорхо юм. Эдэ хонидые hайн байраар хангаха, дүршэл ехэтэй хонишодто даалгаха шухала.

Хонидой олоороо хурьгалха саг болотор түл абалгада hайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Республикын бүхы ажахынууд эхэ хонидтоо таряа талханай зүйл эдюулхэ аргатай. Хонидойнгоо тамир алдахагүйн тула хонидоо хаа хаанагүй ороohо таряагаар эдеэлүүлхэ байна

КПСС-эй райкомууд, хүдөө ажахын органууд, хүдөөгэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд мяха абалгые ехэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха ушартай.

Гүрэндэ мяха худалдаха энэ жэлэй түсэб дүүргэхын тула ноябрь-декабрь hаранuудта 12 мянган тонно мал тушаагдаха болоно. Зарим аймагууд хонидоо тушаангүйгөөр үлөөхэ болоходоо, нилээд бэрхэшээлтэй байдалда орохо болоно. Тиимэhээ шубуу, гахай олоор үсхэбэрилдэг аймагууд мяха тушааха түсэбөө горитой үлүүлэн дүүргэхэ байна.

Жэлэй дүүрэтэр үлөөшэ саг соо малаа, гахайнуудаа hайнаар шахан таргалуулха, ерэхэ жэлэй январь, февраль hаранuудта нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэхээр тарган мал тушааха байна. Ерэхэ жэлдэ гол түлэб гахайн мяха ехээр тушаажа, мяха бэлэдхэлгэеэ дээшэлүүлхэ болонобди. Тиимэhээ мүнөө үедэ залуу эмэ гахайнуудые олоор илгажа, 1973 оной түрүүшын хахад жэлдэ тэдэнhээ поршоонхо абахаар үрэжүүлхэ хэрэгтэй. Энээниие заабол бэелүүлхэ болонобди.

Олохон ажахынуудта эхэ мал олоороо hубайрна, элдэб үбшэнhөө, муугаар харууhалhанhaa олон мал үхэл гарзада ороно. Мал ажалай продуктнуудай шанар бирагүй байhан зандаа. Эдэ дутагдалнууд колхоз болон совхозуудые ехэхэн хохидолдо оруулна, мал ажалай ашаг үрэ бага болгоно бшуу. Эдэ дутагдалнуудые усадхахын түлөө тэмсэхэ болонобди.

Байгша оной сентябрь hарада «Тэжээл абалгые ехэдхэхэ, тэрэниие hайнаар ашаглаха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» гэhэн тогтоол КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаhан байна.

Энэ тогтоолой ёhoop уhалагдадаг hайжаруулагдамал бэлшээри болон сабшалан үргэдхэхэ, олон жэлэй ногооной үрэhэ ургуулжа абаха, тэжээл бэлэдхэхэ, тэрэниие ашаглаха талаар мүнөө үеын түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэхэ, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие оньhожоруулха, тэжээл нэмэжэ абаха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ тушаа хэмжээнүүд хараалагдаhан байха юм. Тиигэжэ тэжээл ехээр абтадаг болоха, шанарынь hайжаруулагдаха, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг болохо.

Силос болон корнеплодуудые ехээр бэлдэдэг болохо хэмжээнүүдые онсолон хаража үзэхөөр болоо. Энээндэ hайн газар даалгагдажа, эндэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ горитой оруулагдаха, hайнаар уhалагдаха, хаа хаанагүй кукурузашадай звенонууд байгуулагдажа, хэрэгтэй бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангаха, эдэ звенонуудые урмашуулха гурим тодорхойлогдохо.

Олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ hайжаруулагдамал бэлшээри байгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха болоно. Энэ талаар Кабанскын, Загарайн Хоринн Прибайкалиин, Сэлэнгын аймагуудта барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Зүгөөр Яруунын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд энэ талаар гээгдэжэ ябана.

hайжаруулагдамал бэлшээри түхеэрхэ даабаряа республикын «Сельхозтехника» нэгэдэл муугаар дүүргэнэ. Түсэбөөр хараалагдаhан 3128 гектар талмайтай 22 бэлшээриинь оройдоо дүрбэниинь (836 гектар) ноябриин эхеэр бэлэн болгогдоод байгаа. Мелиораци болон уhанай ажахын министерство 700 гектар талмайтай hайжаруулагдамал табан бэлшээриин барилга дүүргээгүй Эдэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд жэлэй дүүрэтэр түсэбөөр хараалагдаhан барилгаяа хахадань гаргаха, тогтоогдоhон даабаряа дүүргэхын түлөө бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Энэ жэлэй эрхэ байдалда абтаhан продукциин единицэ бүхэндэ тэжээлэй гаргашые бага болгохо гээшэ шухала удха шанартай. Тиимэhээ тэжээлэй гаргашын, тэрэнэй зүбөөр хэрэглэгдэжэ байhанай хойноhoo нарин хиналта табигдаха болоно. Колхоз, совхоз бүхэндэ нэгэшье фермые үлөөнгүйгөөр үбэлжэлгын үедэ, hара, сүүдхэ бүхэндэ хэды шэнээн тэжээл гаргашалагдахаб гэhэн түсэб наринаар табигдаха ушартай. Энэ түсэбэй ёhoop тэжээл хэр зүбөөр үгтэнэб гэжэ наринаар тоолохо, шанга хиналта табиха болоно. Тэжээл гаргашалгада хайша хэрэгээр хандаха ябадалтай эрид тэмсэхэ саг ерээ. Тэжээл буйлуулдаг бүхы цехүүдые хүдэлгэжэ, тэндэ hoлоомо ууралаар, нэбёосхоор буйлуулха, таряа талханай зүйл эhээжэ, бурдууг уулгаха, хэмэл hү бэлдэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд дары абтаха зэргэтэй.

Элидхэлшэ саашань экономическа хүдэлмэри hайжаруулха, бүхы юумэндээ гамтайгаар хандаха, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта тогтоо.

Байгша ондо олохон колхоз болон совхозуудта түсэбөөр хараалагдаhанhaa бага продукци абтажа, ажахынуудай үйлэдбэриин дүнгүүдтэ муугаар нүлөөлхэ байhаниинь элитэ. Газар таряалангай продукциhaa абтаха олзо оршо олохон ажахынуудта түсэбөөр хараалагдаhанhaa доогуур байха байна. Тиимэhээ тэрээндэ хэгдэхэ гаргашын түсэб хороохо байгаа. Теэд олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ажахыгаа урдынхидал адли юрэнхыгөөр, продукци абалгада хэды шэнээн гаргаша хэгдэнэб, ямар газартай байгааб гэжэ наринаар тооложо үзэнэгүй бшуу.

Мүнөө үедэ ажахынуудта үйлэдбэриин-финансова түсэбүүд зохёогдожо, отделени бригада болон фермэнүүдтэ үйлэдбэриин түсэб хүргэгдэжэ байнхай. Энэ хүдэлмэридэ горитой анхарал табихаар. Бригада болон фермэнүүдтэ үйлэдбэриин даабари тодорхойлжо, түргэнөөр хүргэхэ, энээндэ ёhо тэдыгээр хандажа болохогүй. Эдэ даабаринуудые коллективүүдтэ анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэжэ, продукци абаха даабариин хажуугаар, тэрээндэ хэды шэнээн гаргаша хэгдэхэб гэжэ хараалагдаха ушартай. Үлүү ехэ гаргаша хэгдэhэн хүнүүдhээ мүнгыень дараха, мүнгэ зөөри алмагшадые материальна талаар урмашуулха болоно.

Хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ бэлдэхэ талаар партиин райкомуудай пленумүүд дээрэ баталагдан абтаhан хэмжээ ябуулганууд партиин обкомой хүдөө ажахын таhагта бүридхэгдэhэн байна. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай ёhoop газар таряалан болон мал ажал эрхилэлгые саашадань hайжаруулха, тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, тэрэниие зүбөөр гаргашалдаг болохо. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ мелиораци, оньhожоруулга ба электрын элшэ хүсэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо байна.

Эдэ хэмжээнүүдэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэдэ, республикын колхоз болон совхозууд 1973 ондо хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байна.

Зүгөөр эдэ хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлхо гээшэ ехэ хүдэлмэриин миил эхиниинь гэжэ хэлэхээр Зорилго юуб гэхэдэ, хараалhан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлхын түлөө хүдөөгэй ажалшадай бүхы хүсэл зоригые элсүүлхэ шухала.

1973 оной хүдэлмэриин дүнгүүд нэн түрүүн малай энэ үбэлжэлгые хэр зэргээр үнгэргэhэнhөө дулдыдаха байна. hайнаар, хоролтогүйгөөр үбэлжэлгэеэ үнгэргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй эгээн шухала зорилго мүн.

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэхын түлөө малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-
эй ЦК-гай, СССР-эй Ми
нистрнүүдэй Соведэй бо
ВЦСПС-эй тогтоол ту
лагдаhаар хэдэхэн хоно
гэрбэ. Энэ угаа hайн тог
байна. Энэ тогтоолые ма
хүдөө ажахын хүдэлмэри
шэд, илангаяа малшад
хабтар эдэбхи үү
гээр, сэдьхэлээ ханам
угтажа абаха байhа
элитэ.

Партийна организа
дай зорилго мүнөө юу
хэдэ, энэ тогтоолой у
малшан бүхэндэ ойлгу
олониитын дунда ойлгу
жын хүдэлмэри
ябуулжа, малшадай б
коллективүүдые бүхэсо
социалис мүрысөөндэ
сүүлхэ шухала.

Үбэлжэлгын үедэ
шадые шиидхэхы газар
та зүбөөр хубаарилан
ха, коммунистнуудай,
тиина эхин организа
дай эмхидхэхы үүргые
шэлүүлхэ тон шухала.
дөө ажахые хүгжөө
лаар республикын боло
магуудай хүдөө ажах
ганнуудай харюусалга
шэлүүлхэ хэрэгтэй. М
үедэ эдэнэрэй гол зор
гэхэдэ, колхоз болон
зуудай урда табиhан
рилгонуудаа шиидхэх
саг соонь туhа хүргэ
лоно. Хүдөө ажахын
стерство, совхозуудай
дэл болон трестнүүд б
хэгдэжэ дүүрэнхэй. М
эдэнэр колхоз болон
бүхэнэй байдалые нар
шэнжэлжэ, тэндэ
байгаа арга боломжо
ашаглахадань, саг үр
туhалха уялгатай.

Партиин райкомууд,
тиина организацинууд
тэлбэрилхы хүдэлмэри
дые бэедээ шанга эрил
бижа хүдэлхөөр хүмүүж
хэ, шэнэ, түрүү юумэнд
ралтайгаар хандадаг,
мэреэ шүүмжэлхы
сэгнэдэг, саг үргэлжэ
шаа дабшаха хүсэлтэй
тэдэниие хүмүүжүүлхэ
той.

Ажахын хүтэлбэрилэ
тэ үйлэдбэреэ эр
ёhoop, эдэбхи үүсхэ
гээр хүтэлбэрилхэ
партийна комитедүүд
үргэлжэ анхарха зэрг

Элидхэлэйнгээ эсэс
хэр Модогоев хүдөөд
то туhаламжа хүргэ
лаар городой партийн
ганизацинуудай зорил
тушаа тогтон хэлээ.
ликын городуудай пр
ленна предприятинууд
эмхи зургаанууд колх
лон совхозуудта барил
хэдэнь, хүдөө ажахы
панинуудые үнгэргэх
кадрнуудые hургах
ажалшадай соелой
нуудые хангахадань а
лохоор туhалха уша

Буряадай партийна
низациин коммунист
республикын ажалшад
ажахын энэ жэлые
тэйгээр дүүргэжэ,
ажахыда тохёолдоhон
шээлнүүдые дабан
1973 ондо республик
урда табигдаhан зорил
дые нэрэтэй түрэтэйгөө
лүүлхэ хэрэгтэ бүхы
элсүүлхэ бээ гэжэ
байhан тухайгаа нүхэр
догоев элидхэлэйнгээ
мэдүүлбэ.

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

«Намарай хуряалгын хүдэлмэри дүүргэхэ ба хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ бэлдэхэ тухай» асуудалаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоевой** пленум дээрэ хэhэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхилхэдэ, эгээл түрүүлэн партиин Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь **В. И. Титов** үгэ абана

— Республикын ажахынуудай мүнөө үедэ ямар байдалтай байhан тушаа элидхэл дотор эли тодоор, гүйсэд дүүрэнээр хэлэгдээ. Манай аймагай коммунистнууд болон бүхы ажалшад мүн өөhэдынгөө байдал алишье талаhaань шэнжэлээ, хамтынгаа суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсээ. Тиихэ зуураа саашадаа ажал хэрэгээ hайжаруулха зорилгоор али олон дурадхалнуудые оруулаа. Тэдэнэйл үндэhөөр хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ бэлдэхэ зорилго хараалhан хэмжээ ябуулганууд табигдаа, — гэжэ тэрэ үгэеэ эхилнэ.

Ойн баярай жэлдэ бэелүүлхээр абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтэ хангаха, юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй хүдэлмэридэ hайнаар, эмхитэйгээр, саг соонь бэлдэхэ талада хүтэлбэрилэгшэдэй болон бүхы ажалшадай харюусалга дээшэлүүлгэ хадаа хараалагдаhан программын гол удхань болоно Ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин эмхидхэл hайжаруулха, хүн зоной ажаhуудалай, культурна эрилтые гүйсэд дүүрэнээр хангаха шефскэ туhаламжа зүбөөр эмхидхэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудта анхарал онсо хандуулагдаhан тушаа тогтоо.

Тиигээдшье аймагай совхозуудай хүдэлмэришэд СССР-эй байгуулагдаhaар 50 жэлэй ойе hайндэрлэхэ жэлдэ нилээд горитой үрэ дүн hайнтай хүдэлмэри бүтээгээ. Ороohото-бобово ургамалнуудай тарилгын түсэб 1.000 шахуу гектараар үлүүлэгдээ hэн. Таряалан дээрэ 107 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаа, 8 мянга гаран тонно минеральна үтэгжүүлгэ газарай хүрьhэндэ оруулагдаа, хабарай тарилга hайн саг соо үнгэргэгдөө, сабшалан hайжаруулха талаар яhала юумэн хэгдээ гэжэ нүхэр Титов мэдээсэнэ.

Тиигэжэ аймаг соо тариг даhан таряанай гектар бүриhөө дунда зэргээр 15,5 центнер ороohон, 14 центнер горох, харин тиихэдэ шэниисэ 16,2 центнер абтаhан зэргэтэй. Байгалай совхозой таряашад аймаг соогоо эгээл ехэ ургаса—гектар бүриhөө 17 центнер ороohо хуряаhан байха юм. Хартаабха абалга 96 центнер болоо. Кабанскын, «Шергинский» совхозуудайхи бүришье дээгүүр, Байгалай совхозой В. Г. Клемениинэй даадаг бригадын механизаторнууд гектар бүриhөө дунда зэргээр 22,7 центнер ороohо хуряагаа бшуу.

hайн ургаса хуряажа шадаhанай ашаар аймагай совхозууд гүрэндэ ороohо, хартаабха тушааха даабаряа дүүргээ, ерэхэ жэлэй тарилгын бэлэдхэл болгон, 28 мянган гектар намарай паар хахалагданхай, хэрэгтэй болохо хүрэнгын үрэhэн сүм амбаарлагданхай гээшэ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Титов аймагай малшадай ажал хүдэлмэри тушаа тогтоо. 1972 ондо бэелүүлхээр абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэдэнэр ехэ оролдолго гаргаа. Энэ жэлдэ аймагай ажахынууд гүрэндөө 61,3 мянга гаран центнер мяха тушаагаад байна. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиhөө гурба мянга шахуу центнерээр ехэ болоно. hү ба үндэгэ гүрэндэ бэлэдхэхэ жэлэй түсэб дүүргэгдэнхэй.

— Энэ жэлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые согсолоод байхадаа, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, нютагай Соведүүд эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэхэ уялгатайбди. Тиихэтээ хамта суглаанууд дээрэ үгэ хэлэhэн коммунистнууд өөhэдынгөө ажал ябуулгадахи дутуу дундануудые, хэрэглэгдээтүй арга боломжонуудые элирхэйлhэн байна,— гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ

Мал ажал эрхилхэ, тэрэнэй үйлэдбэриин технологи гуримшуулха, нарижуулан hайжаруулха талаар аймаг соо ехэ хүдэлмэри хэгдээ, ажахыгаа тусхай шэглэлтэйгээр эрхилдэг болоо. Энээнтэй хамта ниитын адууhа малда бардам хүрэхэ шанар hайнтай тэжээл абадаг болохо гээшэ гол зорилго болоhон тушаа үгэ хэлэгшэ онсо тогтоо. Энэ талаар аймаг соо бэелүүлэгдэжэ захалhан хэмжээ ябуулганууд тухай пленумдэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Ерэхэ жэлдэ 83,1 мянган центнер мяха, 117 мянган центнер hү гүрэндэ худалдаха зорилго урдаа табиhан Кабанскын аймагай малшад Хяагтын аймагай Алтайн совхозой, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой малшадай үүсхэл халуунаар дэмжэжэ, бодото хэмжээ абажа байhан тушаа мэдүүлээ.

1972 оной хүдөө ажахын жэлэй түсэбүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байhан тухай, хойто жэлдэ колхоз, совхозуудай коллективүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал ажахынуудай партийна организаци бүхэндэ, удаань КПСС-эй райкомой пленум дээрэ зүбшэгдэhэн тушаа партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **Г. М. Конев** мэдээсээ.

Барагдажа байгаа энэ жэлдэ үни заяанай үзэгдөөгүй ехэ ган гасуур ушаржа, талха таряан, үбhэн багаар абтаа. Гэбэшье газар таряалангаа эзэн ёhoop хандадаг, агротехническэ заабари хуулитаар баримталдаг ажахынуудта, жэшээнь, «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Заганский» колхозуудта hайн ургаса абтаа. Олон тракторна бригаданууд таряа ургуулха үйлэдбэриингөө даабари амжалтатайгаар дүүргээ. Аймагай комбайнова 11 агрегат 5 мянганhaa үлүү центнер ороohо сохиhон байха юм.

Гэхэтэй хамта ерэхэ жэлэй хабарай тарилгын бэлэдхэл hайнаар ябана гэхын аргагүй. Хүрэнгын үрэhэн хүсэд хаагдаагүй, тарилгын шанарта хүргэтдөөгүй байhaар Энэ хүдэлмэри илангаяа «Одон», «Авангард», Суулгын совхозуудта хангалтагүй байдалтай. Иимэ ушарай тохёолдоод байхада республикын совхозуудай нэгэдэл бодото туhа хүргэнэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ Гадна уhалагдадаг газарай яhала ехэ байбашье haань, тэрэмнай hанаhанда хүрэжэ ундалуулагданагүй, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ мүртэйгөөр, хэрэгтэй соонь газарай хүрьhэндэ оруулагданагүн.

hү абалга, гүрэндэ тушаалга аймаг соо гээгдэлдэ оронхон. Мүнөө hү бэлэдхэхэ жэлэй түсэб 85 процент дүүргэгдээд байна. Үшөө 19 мянган центнер hү тушааха хэрэгтэй. Харин нёдондо энэ үедэ 13 мянган центнер үлэнхэй байhан юм. Фермэнүүд болон haалишадай хоорондо социалис мүрысөөн яhала эмхидхэгдэнэ, дүнгынь hара бүхэндэ согсологдоно. Гэбэшье тэрэнэй аша туhа мүртэй харагданагүй. Ушар иимэhээ жэлэйнгээ дүн хаража, зүбшэн хэлсээд байхадаа, үнеэдэй тоо толгой улам олон болгохо, үүлтэрыень hайжаруулха, фермэнүүдтэхи хүдэлмэри гуримшуулха уялгатай болонобди. Үнеэ үсхэбэрилхэ табан жэлэй түсэб гурбан жэлэй туршада дүүргэжэ шадаагүй хадаа hүнэй асуудал шиидхэхэмнай бэрхэтэй гэжэ нүхэр Конев мэдүүлhэн байна.

— Аймагай колхоз болон совхозууд СССР-эй байгуулагдаhaар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна Урда жэлнүүдтэй жэшэбэл энэ жэлдэ таряалан болон сабшалангай ургаса яhала hайн байгаа. Ороohо хуряажа абаха түсэб 117,4 процент дүүргэгдээ. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 11,6 центнер ороohон абтаа. Ургасын лэ haнhaa уламжалан гүрэндэ ороohо худалдаха түсэбөө (нэмэлтэ даабаритайгаарнь) 144,3 процент дүүргээбди. Хүрэнгын үрэhэ хааха түсэб 102 процент болоод байна. Малай тэжээлдэ горитой ороohон таhалагдаа,—гэжэ КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь **Л. Б. Раднаев** хэлэбэ.

Таряалан болон сабшалангай үрэжэл hайжаруулхын тула аймагай колхоз, совхозууд элдэб янзын хүдэлмэри ябуулаа. Ехэ ургаса абаха зорилгоор хараалhан хэмжээ ябуулганууд бултадаа дүүргэгдээ hэн. Хабарай тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байха. Илангаяа обеосой ургаса hайн байшоо. 1600 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 30 мянган тонно наг шэбхэ поли дээрэ гаргагдаа, сабшалан дээрэшье ехэ юумэн хэгдэhэн байна. Уhалагдадаг сабшалан луговодуудай 19 звенодо даалгагдаа hэн. 2480 гектар сабшалан hайжаруулагдаа. 14 мянга гаран гектар газарай хүрьhэ хамгаалха 15 севооборот зохёогдоо.

Таряан ажал болон сабшалан эрхилхэ хэрэгтээ зарим тэды амжалтатай болобошье. дутагдалнай үшөөл олон байhaар гэжэ нүхэр Раднаев тэмдэглэнэ. Ороohо таряа, үбhэ абалгаяа ехэ болгообди гэбэшье haамнай, ниитынгээ адууhа мал тэжээлээр хүсэд хангажа шадаагүйбди. 20 мянган центнер ороohо таряанай зүйл дуталдана. Бүхыдэнь абахада 71,2 мянган центнер тэжээлэй единицэ дутаад байха юм. Хартаабха, овощ абаха түсэб дүүрээгүй.

Аймагаймнай колхоз, совхозууд уhалжа, хатаажа боломоор газараар нилээд ехэ. Тэрэ газарые ашаглаад байбал, ороohо таряа, овощ, хартаабха, үбhэ ехээр абаха аргатайбди Гэхэ зуура ажахынууднай уhалагдадаг газараа муугаар ашаглана. Энэ хэлээшээ үгэ хэлэгшэ бодото жэшээнүүдээр баримтална. Баргажанай совхоз уhанай газарhaa гектар бүриhөөнь 23.7 центнер шэниисэ, 18,8 центнер ешмээн, 12,1 центнер горох, 23,8
центнер үбhэ, 246 це
куузику абаhан байна
Харин тиихэдэ аймаг
да зэргын дүн
жа үзэхэдэ, уhал
даг газарай гектар
риhөө 16,5 центнер ш
гэ, 9,2 центнер горох
бшуу. Карл Марксын
жэтэ колхозой луговод
мунист Б. Б. Цыр
дааhан участогайнгаа
бүриhөө 24,5 центнер
сабшажа абахадань а
дунда зэргын үрэ д
центнер болоод байна

Энээнhээ уламжалан
хэлэгшэ газар hайжару
уhанай барилга үргэнө
хэ, минеральна үтэг
ехээр хэрэглэдэг
оньhон техникээр зэб
асуудалнууд тушаа
лаа хандуулба. КПС
ЦК-гай майн (1966
Пленумhээ хойшо газа
жаруулха хүдэлмэри
хэгдээ. 616 гектар
уhалха боломоор у
риин тухеэрэлгэ ба
1500 гектар намагта
хатаагдаа, 3000 гекта
зарай хүрьhэн ша
лагдаа. Мелиорацин
мэридэ миллионhoo ү
хэриг мүнгэн гарга
даад байна. Гэбэшэ
шухала хэрэгтэ ду
олон. Газар hайжар
homологдоhон мүнгэн
жэлдэ дууhан гаргаша
нагүй. Уhанай ажахы
рилгануудай шанар
«Бурводстрой» трест
Баргажанай ПМК-да,
нэй барилгын участо
дото туhаламжа үзүү
гэжэ тэрэ шүүмжэлхы
лалта хээ.

(Түгэсхэлынь 3-дахи
та).

КПСС-эй Буряадай обкомой VII пленум

САШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ

...уурин системэнүү-...риха, намаг һалхитай ...атааха хүдэлмэриин ...манай ажахынуудта ...ехэ байһан туладань ...эн шухала асуудал ...ханалгатайгаар шэн- комплексноор шиид-...эрилтэ республикын ...ациин ба уһанай ажа-...нистерствын үмэнэ

...Союзай байгуулагда-...0 жэлэй ойе амжалта-...р угтахаяа бэлдэжэ ...аймагай малшад һү ...түсэбөө дүүргэнхэй, ...һү худалдаха түсэб ... процент болонхой ...Жэлэй дүүрэтэр түсэб-...үүлэн 5675 центнер ...рэндэ лаб тушаагдаха ...Гүрэндэ ноохо тушаа-...б 100,9 процент дүү-... Хонин бүриһөө дун-...зэргээр 3,7 килограмм ... хайшалагдаа. Энэ-...едондонойхиһоо хахад ...имаар ехэ. Аймагай ...колхоз, совхозууд гү-...мяха бэлэдхэхэ жэлэй ...дүүргэжэ шадаха бай-...шааһан малнай урда-...а орходоо тарганшье, ...р дарасатайшье. Ту-...ан үхэрэй толгой бү-...эгнүүр дунда зэргээр ...илограмм болоод бай-... үсхэбэрилхэ жэлэй ...мүн лэ түрэл түрэ-... үлүү гартаха бай-... этигэнэбди, — гэжэ Раднаев үгынгөө эсэс-...үлбэ.

...рэй аймагай колхоз, ...удай байгша хүдөө ... жэлые ямар үрэ ...өөр дүүргэхэеэ бай-...шаа КПСС-эй райко-... нэгэдэхи секретарь Пластинин үгэеэ зо-... Үгэ хэлэгшын тэм-...эр болоходо, энэ ай-... ажахынуудай зарим ...нуud гээгдэлдэ оро-...йна. Энэ жэлдэ та-...гай ургаса муу бай-...эндөө 5 мянган тон-...оно уритэй гарахаяа Тэрэшэлэн овощ ...мүн лэ бирагүй, үб-... абтаа. Мяха, һү, ...абалгаар баһал гээг-...оронхой.

... бүхы дутагдалнууд ... тэдэнние саашадаа ...ргаар усадхажа, сэхэ ...аа орохо байһан ту-... ажахынуудай ком-...үүд ооһэдынгөө хам-...слаанууд дээрэ үргэ-...өөрэлдэһэн, зорилго-... хараалһан байна ...тушаа нүхэр Пласти-...лезум дээрэ дэлгэрэн-...тогтоо.

...р тариалантаа, саб-... хадалангаа үндэ-... һайжаруулжа, үндэр ...ргаса абадаг болохо, ... адууһа мал үүлтэр-..., залуу мал зүбөөр ...хэ, түргөөр шахан ...улха, түл олоор аба-...охо, мал гаргалуул-...болихо гэхэ мэтын ...нуудые түбхын тү-... шиидхэхэ шухала ... Бэшүүрэй комму-...уд ойлгоно, алдуу-...ха, мүрөө олохо бай-...э тэдэ мэдүүлнэ.

...ай аймагай Ленинэй ...тэ колхозой түрүү-... А. С. Иринчеев три-...гарана.

...ииин эди шэди хэ-..., хүдөө ажахые хур-...гэнөөр хүгжөөхэ гэ-... зорилго партиин ...съезд хүдөөгэй ажал-...үмэнэ табяа һэн. Энэ ...б, шиидхэхы удхатай ... Минеральна үтэг-...ын ямар ехэ шадал-...ыень бидэ, манай ...он гэшүүд бодотоор ...гэшэбди. Манай кол-...магай, мүн республи-...ргэнги ажахынуудай ...айһан юм. Тиимэ бай-...ойшье байгаа. Юун-

дэб гэхэдэ, бидэ өөһэдөө, мэргэжэлтэдһээ эхилээд Тоорын газарһаа 6—8 центнерһээ ехэ ороохо яашье абажа шадахагүйбди гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэнхэй ябадаг байгаа һэмди. Нээрээшье манай колхоз Түнхэнэйнгөө гол соо эгээл муу газартай юм һэн.

Тиигэбэшье һаань бидэ 1970 онһоо ороохото ургамалнуудые тариха газараа минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулжа эхилээ бэлэйбди. Ашаг үрэнь гайхалтай ехэ байһоо һэн. Гектар бүриһөө аяар 5 центнер ороохо үлүү ехээр абадаг болообди Тэрэ жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 10-һаа үлүү центнер ,ороохо хуряагаа һэмди. Хэрбээ 1970 ондо 170 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэһэн һаа, 1971 ондо 500 шахуу тоннодо хүргөөбди. Колхознигуудшье амтыень таняа. Хэнэйшье мэдэһээр, 1971 ондо үертэ ехээр нэрбэгдэжэ, оройдоол 7,6 мянган центнер үбһэ хуряаһан гэхэ гү, али түсэбнай 25 процент болоһон. Харин тиихэдэ таряа гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер сохижо абаа һэмди. Иигэжэ хамаг хэрэгсэлээ хангаха арга олоо бшуубди. Үбэлжэлгэшье һайнаар үнгэрөө. 1971 ондо 8,7 мянган центнер һү гүрэндэ худалдаһан байгаа һаа, мүнөө ноябриин тэнгээр 12 мянган центнер болгонхойбди. Жэлэй түсэб августын эхеэр дүүрээ һэн.

Хэрбээ недондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,5 килограмм ноохо хайшалжа абаад, арай шамай гэжэ гүрэнтээ тоосоһон һаа, энэ жэлдэ хонин бүриһөө 4,5 килограмм ноохон абтаа, түсэбһөө гадуур 70-аад центнер ноохон гүрэндэ худалдагдаа. Ихэлээрээ талха таряан гээшэмнай хамагые шиидхэхэ хүсэтэй зүйл байна гэжэ эли тодо харагдана ха юм даа.

Энэ жэлдэшье сагай уларилай орёо, түбэгтэй байгаашье һаань, энэ колхозой таряашад баһал сагайнгаа зэргээр яһала һайн ургаса хуряагаа. Гектар бүридэ абаһан бүхы ургасаяа хубаахада, 12 центнер шахуу болоно. Хэрбээ эртүүр хюруугай унаагүй хадань адаг лэ 15—16 центнер абаха байһан зонбди гэжэ нүхэр Иринчеев хэлэнэ. Колхоз соогоо эгээл муу газартай Шулуутын отделениин механизаторнууд бултанһаа һайн үрэ дүн туйлаа юм. Ушарынь хадаа тэдэнэр ороохото ургамалнуудые тариха газарайнгаа гектар бүхэндэ 2 центнер азотно үтэгжүүлгэ тарааһан, гадна тарилга хэхэ үедөө үрэһэнтэй хамта гектар бүридэ 20 килограмм суперфосфат хүрьһэндэнь оруулалсаһан байгаа. Тиигээд суперфосфадаар үтэгжүүлһэн газарай таряан хюруyда диилдээгүй байһанынь баһа анхаралдаа бүхөөр хадуумаар.

— Энэл дүршэлөө үргэлжэлүүлэн, ерэхэ жэлдэ ороохото ургамалнуудые тариха бүхы газараа суперфосфадаар шанаржуулха гэжэ шиидэнхэйбди. Эртүүр хюруу унахагүй гэжэ лаблахын яашье аргагүй. Зүгөөр «СУК-24А» гэжэ гурбан лэ сеялкэтэйбди. «Сельхозтехникын» отделенидэшье иимэ машина байхагүй. Тиимэһээ хабарай тарилгын эхилтэр иимэ түхэлэй 15 сеялкэ манай ажахыда ябуулхыень «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлые ехэтэл гуйха байнабди,—гэжэ нүхэр Иринчеев эрилтэ табина.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Иринчеев Кабанскын таряашадай жэшээгээр горох ехээр таридаг болохо хүсэлэнтэйбди. Тэрэнэй һайн талые энэ жэлэй үрэ дүн гэршэлжэ үгөө, Хойто жэлдэ горох 500 гектарта тарихаар түсэблэнхэй байһанаа элирхэйлбэ. Зүгөөр горохой хүрэнгэ республика соогоо олохо гээшэ ехэ бэрхэтэй хэрэг. Үшөө тиихэдэ олон жэлэй ногооной, хартаабхын хүрэнгэ бэдэржэ, хаа хаагуур харгылха ушар гарана. Энэ талаар Эрхүүгэй областиин ажахынууд манда яһала туһална. Тэндэ селекционно станциин бии байһаниинь ехэ һайн. Харин манай республикада тиимэ станци үгы гээшэ ха. Анханда Онохойдо бии һааб даа.

КПСС-эй XXIV съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй тогтоолнууд дотор газар һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдажа, саашадаа энэ хэрэг яажа шиидхэхэ арга зам заажа үгэһэн байна. Тэрэ заабарие баримта болгон, нүхэр Иринчеев өөрынгөө ажахын газар дээгүүр урдадаг гол горходой уһаар таряалан, сабшалан уһалдаг болохо арга боломжын ехэ байһые элирхэйлэн харуулаа. Жэшээнь, Ойн Нуурай газарые ашаглаха хүдэлмэри хэхэтэеэ хамта Шулуутада уһалууриин барилга эрхилбэл, адаг 400 гектар сабшалан уһалжа боломоор. Энэ барилгада мүнгэ, зөөришье ехэ хэрэгтэй бэшэ, зүгөөр зүб лэ проект табиха шухала. Тиихэдэ Зүүн-Мүрэнэй уһаар Шанаагай таряалан уһалжа болоно. Тэндэ уһалууриин системэ барибал, мянганһаа бага бэшэ гектар таряалан уһалагдаха байна бшуу. Энэ асуудал республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын үмэнэ табигданхай. Ойрын 2—3 жэлэй туршада манай хүсэлэн хүсэндөө хүргэгдэхэ бээз гэжэ найдагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ дурадхаа.

— Малай үбэлжэлгэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар, эмхитэйгээр, хэшэг баянтайгаар үнгэргэхэ арга боломжотойбди. Үбһэн, силос, ороохо таряанай зүйл урданайхида орходоо ехээр бэлэдхэгдэнхэй. Һаалишаднай гайтайхан уялга абанхай. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе һайндэрлэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һаахаар бээз зэһэнхэй. Хонишодой уялга—100 эхэ хонин бүхэнһөө 95 хурьган, толгой бүриһөөнь 4,5 килограмм ноохон. Мяха абалга, гүрэндэ тушаалгаар даб дээрэ бирагүй байдалтайбди. Хэмжээн абтажа байнхай. Түрүү ажахынуудтай адли тэгшэ алхалдаг болохо гэжэ оролдожол байнабди, —гэжэ нүхэр Иринчеев үгынгөө эсэстэ хэлээ.

— 1972-1973 онуудай үбэлэй үедэ малаи ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС абаад байна. Энэ хадаа хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын хараалһан программые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, совет арадай ажаһуудал бүри һайжаруулха гэһэн парти, правительствын үшөө нэгэ ехэ оролдолгонь мүн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй,—гээд, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** үгэеэ эхилнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри саашадань хүгжөөхэ хэрэг шиидхэлгэдэ хотын предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүд ехэ туһа хүргэдэг, энээнние өөһэдымнай уялгата , зүйл гэжэ мэдэрдэг гээшэ. Жэл бүхэндэ ургаса хуряалгын халуун хаһын үедэ городой хэдэн мянгаад ажалшад, хэдэн мянгаад студентнэр, хэдэн зуугаад автомобильнууд хүдөө нютагуудта хүдэлхөөр ябуулагдадаг байна. Олон предприятинууд хүдөө ажахын али олон техникэ, түхеэрэлгэ, запас частьнуудые шефтээ абаһан колхоз, совхозуудтаа эльгээжэл байдаг шуу.

Энэ жэлдэ хотын предприятинууд хүдөөдэ 1,4 миллион түхэригэй барилгахабсаралгын хүдэлмэри бүтээгээ. Гурба мянган студентнэрһээ бүридэһэн барилгын отрядууд 2,1 миллион гаран түхэригэй барилга колхоз, совхозуудта хэһэн байна Гадна нүхэр Беляков шефскэ туһаламжа һайнаар үзүүлдэг городой томо томо предприятинуудые нэрлээ, энэ хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа, саашадаа шефскэ туһаламжа бүри үргэдхэхэ, хото ба хүдөөгэй хоорондохи холбоо барисаа бүри бэхижүүлхэ зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Ажахын гэшүүдэй амжалтата хэрэг тухай, хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ коллективэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай, хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ асуудалда ушардаг дутагдалнууд тушаа Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Д. Б. Баданов** үгэеэ зорюулба. Тиихэдэ Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин директор **К. Л. Барьядаев** һү абалга саашадаа ехэ болгохо асуудалда анхаралаа хандуулаа. Тиихэдээ һүнэй оросые ганса үнеэдэй тоо толгой олон болгожо ехэ болгохо бэшэ, мүн үхэрэй үүлтэр һайжаруулха, һүтэй үнеэн болохоор гунжадые һүрэг соо- һоо зүбөөр шэлэн абаха, һайнаар түлжүүлхэ шухала байһые онсолоо.

Трибунада ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. И. Плотников** гаража, аймагай колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байһые хөөрэжэ үгөө.

— Парти болон правительствынгаа саг үргэлжын анхаралаар, городой ажалшадай туһаламжаар аймагай ажахынууд урдаа тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые шэн зоригто ажалаараа дабан гаража, ургасаяа түргэноор хуряажа абаа, — гээд, үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Тиигэжэ гүрэнэй амбаарта 52 мянган центнер таряа, 68 мянган центнер хартаабха, түсэбһөө гадуур 12 мянга гаран центнер овощ оруулһан байна. Ажахынууд ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэхэ ороохо таряанай, хартаабхын үрэһэ хүргэнөөр өөһэдыгөө хүсэд хангаба. Урда жэлнүүдтэ хартаабха хадагалха сайрын һаба дээрэһээ үрэһэндэ тэрэ биратай орхигдодоггүй, харин хабартаа ажахын хүтэлбэрилэгшэд мэшээг бариад ябадаг заншалтай байһан юм. Мүнөө үедэ ороохо таряанай үрэһэн хүсэд сэбэрлэгдээд, хабарай тарилгын техникэ заһабарилагдажа байнхай.

Энэ жэлдэ аймагай ажахынуудта гектарай 9 центнер таряа, 52 центнер хартаабха, 108 центнер овощ, 10,8 центнер үбһэн ургуулагдажа абтаһан байна. Нёдондонойхиһоо ехэшье, һайн шанартайшье үбһэн абтаа, ехэ сенаж дарагдаа, ногооной гурил ехэ гаргагдаа.

Таряалан. сабшалангай ургасын бирагүй байһые бүхыдэнь сагай уларилда тохожо болохогүй. Юуб гэхэдэ, нэгэл адли эрхэ байдалда ажаллаад, «8-ое марта», «Маяк», Ивалгын ОПХ-гайхид гектарай 12—14 центнер таряа ургуулжа абаһан байна бшуу.

Тоолоод үзэхэдэ, аймагай колхоз. совхозууд жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр. Хэрбээ урдань һү тушаалгаар гээгдэдэг байбал, мүнөө жэл тэрэнһээ гарагдаа. Энэ жэл ниитын малай тоо толгой нилээд олон болонхой. Хайшан гээд энэ туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн гүрэндэ тушаагдаха малаа һайса бэлшээн, шахан таргалуулдаг болообди. Хоёрдохёор, гахай олоор үсхэбэрилнэбди.

Зүгөөр аймагай хонишод энэ жэлдэ бираагүй, бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэжэ шадаагүй. Тиигэжэ гүрэндэ ноохо худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй үлэһэн байна.

Саашадаа хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ арга боломжонууд тухайгаа партийна суглаанууд дээрэ, партиин райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, энэ жэлээ амжалтатайгаар дүүргэхэ, ерэхэ жэлдэ горитой алхам хэхэ хэмжээнүүд хараалагдаһан байна

Тиихэдэ колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукци ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. Урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула нэн түрүүн малдаа элбэг һайн тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Илангаяа таряа талханай зүйл, шүүмэтэ тэжээл горитой абтаха юм. Энэ зорилгоор таряалангай хубаарилга шэнэлһэн, горох, обёос, ешмээн гэхэ мэтэ ургамалнуудые ехээр таридаг болохобди. Ажахынуудта тэжээл бэлэдхэдэг түсхай бригаданууд эмхидхэгдэхэ байна. Сабшалан, бэлшээри уһалха, шэнэ газар ашаглалгада оруулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэхэ жэшээтэй.

Ерэхэ жэлэй ургасын түлөө тэмсэл мүнөө үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Аймаг дотор октябриин 15-һаа наг шэбхэ зөөхэ габшатай хоёр һара соносхогдоо. Ерэхэ жэлэй ургасада 110 мянган тонно наг шэбхэ оруулхаар хараалагдаһан байбал, мүнөө тэрэнэй 60 мянга гаран тоннонь сабшалан, таряалан дээрэ зөөгдэнхэй.

Манай аймагай ажахынуудта бүхы республикын овощ тарилтын гурбанай нэгэ хубинь тудана. Һүүлэй жэлнүүдтэ овощ ургуулха ажахын тоосоото бригаданууд байгуулагданхай. Овощ тарилгада һайн газар, үтэгжүүлгэ үгтэнхэй. Хартаабха һайнаар ургуулжа үшөөл шаданагүйбди. Жэл бүхэндэ ямар нэгэн шалтагаан тохёолдоод лэ байна. Эдэ ажал ехэтэй һалбаринууд гарза тайл байһаар. Саашадаа овощ, хартаабхын найдамтай ургаса абахын тула эдэ ургамалнуудые уһалагдадаг газарта тариха шухала. Зүгөөр Вахмистровай, Ошурковай уһалууриин системэнүүдэй барилга гэдэргэ таталгдажа, энээндэ һаад ушаруулагдана. Мүн овощ теплицэ соо пленко доро ургуулха хэрэгтэ анхарал табинабди. Ерэхэ жэлдэ иимэ теплицэнүүдые олоор бүтээхын тула энэ үбэлдөө тэрэнэй модон армагуудые бэлэдхэхэ болонобди. Энээндэмнай городой предприятинууд туһалха бээз гэжэ найданабди.

Тэрэшэлэн малай байрануудые бариха хэрэгтэ ехэ анхарал табихаар. Һаалиин томо комплекс, 26 мянган гахай шахаха байра баригдана, тэрэнние хурдадхаха шухала.

— Энэ жэлдэ таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар аймагай ажахынууд ехэ оролдолго гаргаа, — гээд, Зэдын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **С. Д. Жаргалов** үгэеэ эхилнэ. — Теэд сагай уларил таагүй байжа, нилээд ехэ ургасаяа алдаабди. Урдынхиһаа бага ороохо таряа абтаһан, бага силос дарагдаһан байна. Тиигэжэ ниитын адууһа мал энэ үбэлжэлгэдэ тэжээлээр оройдоо 28 процент, таряа талханай зүйлөөр 10—14 процент хангагдаа.

Эдэ бүгэдэһөө ухаа абажа, ерэхэ жэлдэ таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай нүхэр Жаргалов саашань хөөрэбэ. Газар таряалангай асуудалаар аймагай зүблөөн үнгэргэгдэжэ, тэндэ ерэхэ жэлдэ баян ургаса абахын тула юу хэхэ байһанаа хэлсээ. Ерэхэ жэлдэ 770 мянган центнер ороохо таряа, 302 мянган центнер үбһэ, 126 мянган тонно силос, 2 мянган тонно ногооной гурил бэлэдхэхэ зорилго табигданхай. Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ техникээ февралиин 23 хүрэтэр заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн уялга абтаа. Шэнэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхээр 90 мянган тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ байна.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделени ажахынуудта элдэб машинануудые захюулжа асархадаа. ямар нэгэ часть дутуутайгаар үгэдэг муутай. Саашадаа энэ дутагдал усадхаха хэрэгтэй.

Энэ үбэлжэлгэдэ 27940 үхэр, 328 мянган хони, 5 мянган морид, 2,8 мянган гахай, 40 мянга гаран шубууд оробо. Шэнэ жэлэй эхиндэ хонидоймнай тоо толгой 1975 оной хэмжээндэ хүргэгдэхэ юм.

Хэды бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, мүнөө үедэ гүрэндэ худалдаха мал шахан таргалуулагдажа байна. Малай тэжээл арайхан гэжэ февраль һара гаратар хүрэхэ байна.

Тэжээлээ гамтайгаар гаргашалхын тула малдаа дулаан, һайн байра түхеэрхэ, тэжээлээ буйлуулжа малда үгэхэ хэмжээнүүд абтана.

Мүнөө үедэ аймагай ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха жэлэй түсэб дүүргэнхэй. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ һү гүрэндэ тушааха түсэб, нэмэлтэ даабаритайгаар бэелүүлэгдэхэ ушартай. Ноохо худалдаха түсэб 104 процент дүүргэгдээ һэн. Мүн үндэгэ тушааха түсэб дүүргэгдэхээр.

Пленум дээрэ БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **В. Б. Саганов** үгэ хэлэһэн байна.

— Ойн баярай урда тээхи ажалай жагсаалда ороод байхадаа хүдөөгэй ажалшад энэ жэлээ амжалтатайгаар дүүргэжэ, шэнэ жэлээ түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ гэжэ оролдоно, — гээд үгэ хэлэгшэ эхилээ. — Энэ үбэлжэлгэдэ республикын, колхоз, совхозуудта нёдондонойхиһоо олон мал оробошье, тэдэндэ эдюулхэ үбһэ тэжээл урда жэлэйхиһээ бага. Илангаяа бэрхэшээлтэй байдал Сэлэнгын, Зэдын болон бусад аймагуудта тохёолдонхой.

Иимэ байдалда ажахы бүхэн тон шухала, яаралтай хэмжээнүүдые бэелүүлхэ болоно. Нэгэдэхеэр, шадаал һаа бүхы һолоомо, үбһэ, зелёнкоёо хэршэжэ, таряа талханай зүйлтэй худхажа, тэжээлэй холисо бэлдэхэ шухала. Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхоздо шахамалнуудые нимэ холисоор эдеэлүүлхэдэ, шэгнүүрынь сүүдхэдээ 900—900 граммаар нэмээ. Зүгөөр хүршэ «Победа» колхоздо тэжээлээ хэршэнгүйгөөр, иимэ холисо хэнгүйгөөр эдеэлүүлхэдэнь, шахамалнууд сүүдхэдэ орой 200—200 граммаар нэмээ.

Республикын ажахынуудта бүдүүн тэжээл жэжэлхэ машина, түхеэрэлгэнүүд яһала бии. Эдэ бүгэдые дүүрэнээр хэрэглэжэ шадабал, тэжээлээ 20—25 процентээр алмаха жэшээтэй.

Хоёрдохёор, фермэнүүд дээрэ тэжээл буйлуулдаг цехүүдые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ болоно.

Гурбадахяар, силосые заабол мочевинаар шанаржуулжа малда үгэхэ эрилтэ табигдана. Юуб гэхэдэ, энэ ушарта силос соохи белок 30 процент хүрэтэр дээшэлнэ ха юм. Мүнөө үедэ ажахынуудта 700 тонно мочевинэ абтанхай, тэрэнние хэрэглэхэ шухала. Мүн һолоомо аммиачна уһаар шанаржуулха байна. Жэжэ малда хэмэл һү хаа хаанагүй бэлдэхэ арга бии.

Дүрбэдэхеэр, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд малай тэжээл ёһотой зохид рацион табихадаа тэжээлые белок, каротин болон микрободосуудаар хүсэлдүүлхэ уялгатай.

Загарайн, Сэлэнгын, Хэжэнгын аймагуудай ажахынууд гүрэндэ һү худалдалгаар гээгдэжэ ябана. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, эндэхи ажахынууд үнеэдээ горитой олошоруулнагүй, зарим ажахынууд тэдэнээ үсөөрүүлжэрхиһ ха юм Жэшээнь, Загарайн аймагай ажахынууд энэ жэлэй 1-дэхи кварталда 339 үнеэдээ бэлэдхэлэй пунктда тушаажархёод, оронһонь миил 48 гунжадые табяа һэн. Мүн Бэшүүрэй аймаг иимэрхүү байдалтай.

Саашадаа үнеэдые голодоһондо гаргаха, үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ буруу, хашарагуудые һайнаар түлжүүлхэ хэрэгые гуримшуулха саг ерээ. Жэл бүри ажахы бүхэндэ үнеэдэй 30 процентын хирэ гунжадые тугаллуулха хэрэгтэй. Тиигээл һаа, үнеэдэйнгээ 20 процентые голодоһондо гаргажа, саашадаа үнеэдэй тоо олошоруулха арга олдохо байна бшуу.

Мүн Бэшүүрэй, Загарайн аймагуудта һаагдаһан һүнэйнь килээд ехэ хубинь ажахы доторой хэрэгсэлдэ гаргашалагдана, һүнэй тоһолигынь бага байна. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагта һүүлэй табан жэлдэ һүнэйнь тоһолиг 3,9-һөө 3,72 процент хүрэтэрөө доошолһон байха юм. Хойшодоо колхоз, совхозууд һүнэй тоһолиг, шанарые шалгаха лабораторитой боложо, бэлэдхэлэй пунктда ябуулһан һүнэй шанар тодорхойлогдоһон байха ушартай. Тиигэбэл һү тушаан абадаг хүнүүдтэ мэхэлэгдэхэеэ болихо байна.

Аймагай колхоз, совхозуудай гүрэндэ мяха, һү худалдаха, тушааха жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Б. Михеев** пленумдэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

— Энэ жэлдэ аймагай ажахынууд түсэбһөө үлүүлэн 1700 центнер мяха, 5000 центнер һү гүрэндэ худалдаха, — гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. — Малай тоо олошоруулха түсэб бүхы талааараа үлүүлэн дүүргэгдэхэ.

Эдэ бүгэдэ ямар аргаар туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн зундаа малаа һайнаар бэлшээн таргалуулһан, бэлшээриин үедэ һү горитой һааһан, малаа тэжээлээр хангаха тушаа ехэ оролдолго гаргагдаһан байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ мяхалиг үүлтэрэй мал олошоруулагдана.

Ерэхэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 900 тонно һү гүрэндөө худалдаха зорилго урдаа табяад байнабди Тиигэжэ хойто жэл һү һаалгаар табан жэлэй түсэбэй хэмжээндэ хүргэгдэхэ байна.

Малай тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ Олон жэлэй ногоон горитой таригдадаг боложо байнхай Мүнөө жэл 365 центнер олон жэлэй ногооной үрэһэ суглуулжа абаабди.

Саашадаа таряалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргаха, паар ехээр хахалдаг болохо зорилготойбди. Мүн обёос, горох ехээр тарихаар түсэблэгдөө Зүгөөр дээдэ талын ажахынуудта обёосой үрэһөөр туһалха хэрэгтэй байна.

Мелиораци хэгдэһэн газарые зүбөөр ашаглаха, уһалууриин системэнүүдые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэхэ тушаа республикын мелиораци болон уһанай ажахын министр **В. Г. Большаков** хэлээ. Тэрээнгүйгөөр саашадаа газараа һайжаруулха, уһалууриин шэнэ барилгануудые хэхэ аргагүй бологдохо гэбэ.

Саашань нүхэр Большаков «Бурводстрой» трестын ПМК-нуудай хүдэлмэри тухай хэлэхэ зуураа, тэдэндэ барилгын материал бэлдэхэ бааза байгуулха, барилгашадые гэр байраар хангаха асуудалда тогтоо. Илангаяа Бэшүүрэй, Зэдын, Кабанскын ПМК-нууд энэ талаар гээгдэлтэй. Аймагуудай партийна, советскэ органууд эдэ предприятинуудта анхарал табиха, тэндэ партийна организаци эмхидхэхэдэ туһалха байна.

Удаань трибунада «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **П. С. Березкин** гаража, хүдөөгэй барилгашадай энэ жэлэй 10 һарын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай мэдүүлээ.

— Энэ үедэ 600 үнеэдэй, 3100 гахайн, 6600 хонидой байха, 1500 тонно ороохо, овощ, 590 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха байра, 3500 дүрбэлжэн метр теплицэ, 400 һурагшадай һургуули, 60 гэр болон бусад барилганууд ашаглалгада оруулагдаа, — гэжэ үгэ хэлэгшэ элидхээ.

Теэд барилгын хүдэлмэри түхэреэн жэлэй туршада адли хурданаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Жэлэй 2-дохи кварталда урда кварталайхиһаа хоёр дахин ехэ ажал хэгдэнэ. Мүн иимэрхүү байдал 3-дахи, 4-дэхи кварталнуудта үзэгдэнэ.

Манай барилгын предприятинуудые хүдэлмэришэдөөр хүсэлдүүлхэнь угаа бэрхэтэй байна. Тэдэндэ ямаршье урмашуулга байхагүй. 2200 хүдэлмэришэдэй хахадынь тооной гэр байрагүй зон. Хойшодоо барилгашадаа гэр байраар хангаха, барилгын материалай бааза байгуулха хэрэгтэ онсо анхаралаа табихабди. Энээндэ республикын партийна, советскэ органуудай зүгһөө бодото туһаламжа, дэмжэлгэ хэрэгтэй гэбэ.

ПРОФСОЮЗУУД БА КОММУНИС ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

...рофессиональна Союзуу-...Бүхэсоюзна Центральна ...ай II пленум ноябриин ... ВЦСПС-эй Ажалай ...н соо нээгдээ. Пленумэй ...элмэридэ КПСС-эй ЦК-...харюусалгата хүдэлмэри-...эд, министрнүүд, түбэй ...нүүдэй ба албан зургаа-...ай хүтэлбэрилэгшэд ха...дана

...ПСС-эй ЦК-гай Полит-...рогой гэшүүн, ВЦСПС-эй ...үүлэгшэ А. Н. Шелепин ...үмые пэзбэ.

...ПСС-эй XXIV съездын ...хэбэринүүдэй үндэһөөр ...фсоюзна эмхинүүдэй ...лдаг хүмүүжүүлгын, ...ой ба ниитын хүдэл-... саашадань һайжаруул-...ухай: СССР-эй профсою-...ай бюджедэй проект ба ...3 оной гүрэнэй социаль-...страхованиин бюджедэй ...ект тухай асуудалнууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

ВЦСПС-эй секретарь **Л. А. Землянникова** нэгэдэхи асуудалаар элидхэл хээ.

Профсоюзууд социалис уялгануудые тодорхойлхо, абаха мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолхо хэрэг һайжаруулаа. Удаан болзортой, экономическа талаараа тодорхойлон тайлбарилагдаһан уялганууд, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ нэгэдэмэл түсэбүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэдэг болонхой. Договорой үндэһөөр хүдэлмэрилдэг гурим дэлгэржэ байна. Социалис мүрысөө хүтэлбэрилгын хэрэг һайжаруулхын тула профсоюзуудай олохон республиканска, хизаарнуудай ба областной соведүүдэй дэргэдэ методическа соведүүд эмхидхэгдээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ба үүсхэлшэдэй дүй дүршэл согсолхо ба тайлбарилха, моральна урмашуулгын эмхидхэл улам һайжаруулха хэрэгтэ профсоюзуудай дүүргэдэг үүргэ тушаа элидхэл дотор ехэ анхарал хандуулагдаа.

Ажалшадай сүлөө сагаа һайнаар, зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда партиин зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдана. Энээнтэй дашарамдуулан, Л. А Землянникова иигэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ: совет хүнүүдэй сүлөө сагые һонирхолтойгоор үнгэргүүлхэ шухала, тингэбэл политическэ, гурим заншалай талаараа, һайн һайхан юумэндэ дуратайгаар тэдэнэй хүмүүжэхэ ябадалда туһа хүргэхэ байна. Энэ хүдэлмэридэ клубууд шухала һуури эзэлнэ. Ажалшадые хүмүүжүүлгын, тэдэнэй бэлиг шадабарие хүгжөөлгын түб, амарха газар болохо ёһотой. Хүнүүдые уран һайханай онол абъяастайгаар, литература ба искусствада дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ клубууд ехэ үүргэ дүүргэдэг гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

МГСПС-эй түрүүлэгшэ **Л. В. Петров**, Свердловско областиин Хойто зүгэй рудна заводой ахалагша вальцовщик, Социалис Ажалай Герой **В. М. Брянцев**, Украинын профсоюзуудай республиканска Соведэй түрүүлэгшэ **В. А. Сологуб**, Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ **М. В. Пашков**, Профсоюзуудай ленинградска областной Соведэй түрүүлэгшэ **В. П. Провоторов**, Молдавиин ССР-эй Бендерскэ торгоной комбинадай профсоюзай фабкомой түрүүлэгшэ **Н. П. Ширяева**, СССР-эй культурын министр **Е. А. Фурцева** болон бусад үгэ хэлэхэдээ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүжүүлхэ хэрэгтэ профсоюзуудай дүүргэхэ ёһотой үүргэ тухай дурдабад. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, профсоюзна эмхинүүдэй хүмүүжүүлгын соёлой хүдэлмэри саашадань улам һайжаруулха зорилготой тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. (ТАСС).

СОВЕТ-ЙЕМЕНЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

...резидентскэ Соведэй Тү-...үлэгшэ, НДРИ-гэй Нацио-...на фронтын ЦК-гай Ге-...альна секретариин орлог-... Салем Рк Рубейя Али ...үтэй Йеменэй Арадай ...ократическа Республи-... партийно-правительст-...а делегацитай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат. КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёвой, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Москвада хэһэн хөөрэлдөөнүүд ноябриин 22-то дүүрэбэ.

Эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүн тухай Совет-Йеменэй хамтын коммюнике тунхаглаха гэжэ хэлсэгдээ. (ТАСС).

РСФСР-эй уран зураашадай гурбадахи съезд дээрэ

РСФСР-эй уран зураашадай гурбадахи съезд ноябриин 22-то Москвадахи Союзуудай байшангай Колонно зал соо үргэлжэлөө

Совет Россин уран зурагай искусствын мастернуудай олон үндэһэ яһатанай коллективэй түлөөлэгшэд эдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые эдэбхитэй, анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэжэ байна. (ТАСС).

Зүблөөндэ бэлдэхэ зүбшэлэл

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ европын зүблөө зарлалгын бэлэдхэл хэхэ олон талын зүбшэлэлгэ ноябриин 22-то эндэ эхилээ. Энээндэ Европын 32 ороной (үнэндөө түбиин бүхы гүрэнүүдэй, Албаниһаа бэшэнэй), тэрэшэлэн Холбоото Штадуудай ба Канадын түлөөлэгшэд хабаадана.

Олон талын зүбшэлэлгые Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ахти Карьялайнен нээбэ.

Олон талын зүбшэлэлгын түрүүлэгшээр Финляндиин МИД-эй статс-секретарь Р. Теттерман һунгагдаа.

Табан жэлэй туршa соо Рязанска, Оренбургска областьнуудай тосхонуудта колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүдэй бариһан шэнэ фермэнүүдтэ 500 мянган мал байлгажа болохо байна. Ороохо таряа хадагалха олон байра, байрын гэрнүүд һургуулинууд ба больницанууд баригдаа. Рязанска ба Оренбургска областьнуудай колхозууд хоорондын барилгын нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүн ноябриин 22-то Москвада, Колхозуудай Бүхэроссин совет дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Колхозно барилгашад хабсаргагдамал хүнгэн материалнуудые, мүн ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлхэ,

КОЛХОЗУУДАЙ БҮХЭРОССИН СОВЕТ

барилгын шанар һайжаруулха ба үнэ сэнгыень хямдаруулха шэнэ материалнуудые бүри ехээр хэрэглэдэг боложо байна гэжэ совет дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Рязанска областиин колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүд ехэ амжалта туйлаа. Үйлэдбэриингөө бааза бэхижүүлхэ, хүдэлмэришэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана гэжэ үгэ хэлэгшэд дурдаба.

Гэхэ зуура, Рязанска, илангаяа Оренбургска нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэридэ горитой дутуу дунданууд бии байһаар гэжэ совет дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Барилгашадай зарим коллективүүд байрануудые ашаглалгада оруулха түсэбөө хүсэд дүүргэнэгүй, хүдэлмэриин шанар бирагүйшэг, барилгань үнэтэй болоно. Бэлдэгдэдэг материалнуудай өөрынь үнэ, барилгануудай үнэ хямдаруулхын түлөө тэмсэл һулаар ябуулагдана гэжэ совет дээрэ шүүмжэлэгдээ.

Колхозуудай Бүхэроссин совет дурсагдаһан дутуу дундануудые зайсуулха, юһэдэхи табан жэлэй хоерохи жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхээр хараалһан тогтоол баталан абаба. (ТАСС).

Сибириин аграрнигуудай зүблөөн

НОВОСИБИРСК. (ТАСС). СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ондо зорюулагдаһан, Сибириин ба Алас-Дурнын эрдэмтэд-аграрнигуудай зүблөөн эндэ ноябриин 22-то нээгдээ.

Ороной зүүн зүгэй районуудай хүдөө ажахые хүгжөөлгын шухала зорилгонууд, аграрна шэнжэлгэнүүдые хэхэ онол аргануудта хабаатай асуудалнууд пленарна ба секцинүүдэй заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Эндэ 200 гаран элидхэл ба мэдээсэлнүүд соносхогдохо.

Хани барисаанай, харилсаа холбооной оршон байдалда

ДАКАР. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Сенегалда аяншалһан тухай Совет-Сенегалай коммюнике дотор харилсаанай ба холбоо барисаанайнгаа хүгжэлтөөр хоёр талын хананги байһан ушар элирхэйлэгдэнэ.

Сенегалай Национальна суглаанай уряалаар ошоһон совет айлшад экономикын, эрдэм болон соёлой талаар сенегал арадай туйлаһан амжалтануудтайнь танилсаба. Эдэнэр республикын президент Л.-С. Сенгортой, Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Амаду Сиссе Диа болон бусад тушаалтадтай уулзаһан байна. Ябаһан лэ газартаа хани халуунаар угтагдаа.

Уласхоорондын олон асуудалнуудаар хараа бодолой тудалдадаг байһаниинь коммюнике дотор элирхэйлэгдээ.

1972 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДАЙ ЛАУРЕАДУУД

Бакугай 26 комиссарай дурасхаалда мемориальна бүлэг барилга-хүшөө Баку хотодо бодхоогдобо.

Энэ хүшөө зохёон бүтээһэн архитекторнүүд Ганифа Алискендерович Алескеровтэ, Алескер Нур Али оглы Гусейновтэ, скульпторнууд Ибрагим Исмаил оглы Зейналовта, Ниджат Мир Юсиф оглы Мамедовтэ (наһа бараһанайнь һүүлээр) 1972 оной СССР-эй Гүрэнэй шан олгогдоо.

ТАСС-ай фотохронико.

Сталинград шадар болоһон байлдаанай 30 жэл

ТҮҮХЫН ДОМОГ

Залай тэг дунда «Т-34» танкын хуяг табяатай. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ баатаршалгаар суурхаһан хото — Сталинградһаа эндэ, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Түбэй музей соо энэ хуяг асарагданхай.

1942 оной намар эхилһэн Сталинградска байлдаанай мартагдашагүй үдэрнүүд тухай энэ музейн материалнууд элеэр гэршэлнэ.

Гитлерэй 41 номерой захиралтын фото-буулгабари соо энэ добтолгын зорилго иигэжэ тодорхойлогдоно: «Орёл хотоһоо урагшаа оршоһон Улаан Армиие бута сохихо, Сталинград, нефтеэр баян Кавказые булимтаран абаха». Энэ харата түсэбөө бэелүүлхын тула түйлай олон сэрэгшэдые, техникэ сутлуулһан байгаа. Энэниие гэршэлхын тула иимэ тоонуудые дурдая: хоёр миллион шахуу солдат, хоёр мянга гаран танк, 26 мянган зэбсэг ба миномет, хоёр мянга гаран самолет, хоёр талаһаа хабаадаһан байна бшуу.

Дайсан бүхы хүсэеэ элсүүлэн, Сталинград шадар ерэһэн байгаа. Баатар хотын талмай болон үйлсэнүүдтэ шуһата тэмсэл эхилээ һэн. Совет сэрэгшэд гайхамшаг эрэлхэг зоригтой байһанаа харуулаа. Сэрэгшэ Матвей Путиловай телефонно утаһатай катушка витринэ дээрэ харанабди. «Баррикады» гэжэ заводые хамгаалан тэмсэхэ үедөө, Путилов таһалгаряагүй холбоо хангажа шадаһан юм. Байлдаанай үедэ дайсанай һомон тэрэнэй гарые хуха сохёо. Тиихэдэнь арайл мэдээтэй сэрэгшэ таһарһан телефонно утаһануудые шүдэндөө зуужа, хэлхеэ холбоо байгуулаа бэлэй. Матвей Путилов наһа бараа, гэбэшье тэрэнэй баатаршалга хэзээдэшье мартагдахагүй.

Михаил Паникаха гэгшын баатаршалгада зорюулагдаһан плакат эндэ бии. Немецүүд артиллереэр удаан буудаһанайнгаа һүүлээр «Красный Октябрь» завод тээшэ автоматчигуудай 7 танк эльгээбэ. Бронебойщик Паникаха түрүүшээр хоёр танк шатааба. Бусадынь урагшаа дабшажа ябаба. Тиихэдэнь совет сэрэгшэ танк дүргэдэг хоёр шэл гартаа бариад, окоп сооһоо гаража, түрүүн ябаһан танкда дүтэлбэ. Шэлээ далайха үедэнь, дайсанай һомон тэрэниие тудаа ха юм. Эрэлхэг солдат тэрэ дары шатажа эхилээ. Михаил Паникаха һүүлшынтэә хүсэ зангидан, хоёрдохи шэлээрээ үшөө нэгэ танк шатаагаад, тэһэрэлгэһээнь баатарай үхэлөөр унаа һэн. Бусад танкнуудынь зугадан арилаа бэлэй.

«Сержант Павловай гэр» хамгаалагшад тухай, «Советская Конституция», «Донбасс» гэжэ пароходуудай экипажнууд, 8-дахи, 16-дахи арминуудай летчигууд тухай материалнууд тэрэ үеын эрэлхэг зоригто тэмсэлые һануулна.

Сталинградые хамгаалагшад дайсанай добтолгые зогсоожо шадаһан байна.

1942 оной ноябриин 19—20-ной үдэр Баруун-Урда, Донской, Сталинградска фронтнууд добтолгодо орожо, 330 мянган немец булимтарагшадые хүреэлһэн байна. Немецкэ арми Сталинградска байлдаанда 1,5 миллион хүрэтэр солдат ба офицернүүдээ алуулһан, сэрэгэй ехэ техникэеэ алдаһан байна.

Волго дээрэхи түүхэтэ тулалдаан иигэжэ дүүрэа һэн. Энээн тухай музейн материалнууд эли тодоор харуулна.

А. АШМАРИН.

«АГИТАТОРАЙ БЛОКНОТ»

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда, агитациин таһагай «агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер буряад хэлэн дээрэ гаража, уншагшадта тараагдаба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһанда «СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо» гэһэн бүлэгтэ «Закавказиин үзэсхэлэн һайхан газар нютагууд» гэһэн гаршаг доро тусхай материалнууд толилогдобо. Тэндэ Азербайджанай, Армениин, Грузиин ССР-нүүдэй хүгжэлтэ, амжалта тухай үргэнөөр хэлэгдэнэ.

«Дүй дүршэлэй» бүлэгтэ Хүрбын совхозой зоотехник, агитатор Д-Ц. Ванчиковай «Ажалша хүнүүдэй дунда һууритайбди» гэһэн һонирхолтой хөөрөөн хэблэгдэһэн байна.

«Шухала асуудал» гэһэн буланда КПСС-эй обкомой инструктор И. Поповой «Уншагшын зүбшэлшэ хани» гэһэн статья толилогдобо.

Агитаторнууд, пропагандистнууд болон политинформаторнуудай хөөрэлдөөндөө хэрэглэмээр КПСС-эй обкомой лектор А. Серебряковой «Эб найрамдалда дуратай гадаадын ленинскэ политика илан мандана» гэһэн горитойхон материал хэблэгдэбэ.

«Журналнуудай хуудаһануудһаа» гэһэн гаршаг доро «Сионизм ба монополис капитал» гэһэн статья толилогдонхой.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон · телеграф · радио

ВАРШАВА

ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой заседани

ТАСС

ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой заседани эндэ болобо. Оронoй хүдөө ажахые хүгжөөлтын, гүрэнэй хүдөөгэй ажахынуудай социально-экономическа зорилгонуудаа дүүргэлгын асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэлэгдэһэн. гүрэнэй хүдөөгэй ажахынуудые саашадань хүгжөөлгын шэглэлнүүд хараалагдаһан, хүдөө ажахын үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэй болгохо зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Польшын эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөхэ асуудалнууд мүн лэ зүбшэлэгдөө.

БУХАРЕСТ

РКП-гэй ЦК-гай пленум дүүрэбэ

ТАСС

Румынийн Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум эндэ хүдэлмэрээ дүүргэбэ.

1973 ондо Румыниин экономическа ба ниитын хүгжэлтын түсэбэй проектые, ерэхэ жэлэй Гүрэнэй бюджедэй проектые Пленумдэ хабаадагшад һанишаагаа.

М. Мэнескугай СРР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор, Гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшээр томилогдоһонтойнь дашарамдуулан, Пленум тэрэниие РКП-гэй ЦК-гай секретарины уялганууднаа сулөөлөө. М. Константинеску РКП-гэй ЦК-гай секретаряар һунгагдаа.

РКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Н. Чаушеску Пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

БУХАРЕСТ

СРР-эй национальна агууехэ суглаанай сесси

ТАСС

Румыниин Социалис Республикын Национальна Агууехэ суглаанай ээлжээтэ съезд хүдэлмэрээ эндэ дүүргэбэ.

Сесси СРР-эй Гүрэнэй Соведэй бүридэлдэ хэгдэһэн хубилалтануудые баталха, 1973 ондо оронoй экономическа ба ниитын хүгжэлтын түсэбэй проектые, Гүрэнэй бюджедэй проектые, мүн бусад зарим хуулиин проектнүүдые зүбшэлхэ байна.

СРР-эй партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

ЖЕНЕВЭ

Хөөрэлдөөн һэргээгдэбэ

ТАСС

Стратегическэ зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаа хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүд ноябриин 21-дэ ООН-ой Женевэдэхи отделениин дэргэдэ байдаг СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхиин байшан соо һэргээгдэбэ.

БАРУУН БЕРЛИН

Г. Данелиусай хэлэһэн үгэ

ТАСС

СЕП-эй правлениин заседани дээрэ партиин түрүүлэгшэ Герхард Данелиусай хэлэһэн үгые Баруун Берлинэй СЕП-эй правлениин орган — «Ди Вархайт» газетэ тунхаглаба.

Партиин политикын зүб, үрэ ехэтэй байһыень съезд баталаа гэжэ Г. Данелиус тэмдэглээ.

ФРГ-гэй бундестагай һунгалтын дүнгүүд тухай тогтон хэлэхэдээ, коммунизмда харша ябуулга хэдэг, «хүйтэн дайе» үүдхэхые эрмэлзэдэг капиталай, монополинуудай партинууд — ХДС/ХСС яаха аргагүй булигдаа.

Москвада, Варшавада баталагдаһан договорнууд, ФРГ-гэй ба ГДР-эй хоорондо хэдэһэн договорнууд ба хэлсээнүүд ФРГ-дэхи политическэ оршон байдалые зөөлэрүүлээ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Советскэ Союзай, ГДР-эй ба социалис хани харилсаата бусад оронуудай эб найрамдалта эдэбхитэй ябуулгануудые хэһэнэйнь ашаар эдэ договорнууд, хэлсээнүүд баталагдаа гэжэ Г. Данелиус мэдэрээ. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар харилсан оршохо политикын аша туһада, Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоолгын аша туһада тэдэ документнүүд харюусаха.

БОНН

Бонндо болоһон хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

СДПГ-гэй түрүүлэгшэ, канцлер В. Брандт, СВДП-гэй түрүүлэгшэ, вице-канцлер В. Шеель гэгшэд эндэ уулзажа хөөрэлдэбэ. Һунгалтын һүүлээр ФРГ-гэй шэнэ правительствын байгуулагдаһанһаа уламжалһан асуудалнууд уулзалга дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Хоёр партиин түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн правительственна нэгэдэл 1969 оной намарһаа хойшо Баруун Германида засаг барина.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр бундестагта үнгэргэгдэһэн һунгалтын үедэ правительственна нэгэдэлэй партинууд — СДПГ, СВДП — правительствада ородоггүй бүлэглэлые — ХДС/ХСС — булижа гараһан байна.

«Правительственна нэгэдэлэй бэелүүлхэ программа һаяар тодорхойлогдон хараагдаха байха» гэжэ Нэгэдэлэй түрүүлэгшэ В. Мишник СВДП-гэй нэгэдэлэй заседаниин һүүлээр найдажа байһанаа мэдүүлээ.

САНТЬЯГО

ЗҮҮНЭЙ ТАЛА БАРИДАГ ХҮСЭНҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

ТАСС

Чилиин багшанарые бэлдэдэг училищинуудай студентнэрэй федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй һунгагдаха үедэ Арадай нэгэдэлэй бүлэглэлэй түлөөлэгшэд ехэ амжалта туйлаа. Зүүнэй тала баридаг политическэ эмхинүүдэй, партинуудай түлөөлэгшэд гүйсэдхэхэ комитедтэхи бүхы 11 һууриие эзэлһэн байна. Коммунис залуушуулай Союзай гэшүүн Луис Гианелли федерациин түрүүлэгшээр һунгагдаа. Арадай нэгэдэлэй бүлэглэлэй илалта президент Сальвадор Альендиин правительствые һурагша залуушуулай улам үргэнөөр дэмжэдэг боложо байһые гэршэлбэ.

ДЕЛИ

Инди ба Бангладешэй правительствануудай шиидхэбэри

ТАСС

1971 оной декабрь һарада болоһон зэбсэгтэ хёмороонһоо уламжалан, Индиин газар дайда худар зугадажа орошоһон 6 мянган хүниие, гол түлэб эхэнэрнүүд ба үхибүүдые, Пакистанай эрхэтэдые, сэрэгэй алба хаагшадые Пакистандань бусааха гэһэн шиидхэбэри Индиин ба Бангладешэй правительствануунд гаргаа гэжэ Индиин ниислэл хотодо тусхайтаар соносхогдоо. Энэмнай Урда Азиин районуудтахи оршон байдалые заһаруулха шухала алхам болохо гээд найдажа байһанаа Индиин ба Бангладешэй правительстванууд мэдүүлгэ дотороо элирхэйлээ.

Плендэ абтаһан Пакистанай 338 үбшэн үлбэр, шархатаһан сэрэгшэдые Пакистанай засагаархидта бусааха тухай шиидхэбэри Индиин правительство Бангладешэй правительствын зүбшөөлтэйгөөр гаргаба. Инди ба Пакистанай хоорондын харилсаае амгалан ёһоор гүримшуулха тухай Симлэдэ хэгдэһэн хэлсээе бэелүүлхэ зорилготойгоор энэ шиидхэбэри гаргагдаа.

ПАРИЖ

Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөн

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөндэ хабаадалсажа байһан ДРВ-гэй делегациин тусхай советник Ле Дык Тхогой национальна аюулгүй байдал сахиха талаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджертэй хөөрэлдөөнүүдые хэһэнэйнь һүүлээр Ле Дык Тхо, Париждахи зүблөөн дээрэ ДРВ-гэй делегациие толгойлогшо Саун Тхюи, РЮВ-эй ВРП-гэй делегациие толгойлогшо Нгуен Тхи Бинь ба РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин бусад гэшүүд уулзажа хөөрэлдэһэн байна гэжэ Вьетнамай информационно агентствын эндэ тараагдаһан коммюнике дотор мэдээсэгдэнэ. ДРВ-гэй ба США-гай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэдэй байгша оной ноябриин 20-до болоһон түрүүшын уулзалгын урда тээ, мүн тэрэнэй һүүлээршье иимэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа гэжэ мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПАРИЖ

ПАТРИОДУУД ДОБТОЛНО

ТАСС

Урда Вьетнамай бүхы нютагуудта — Меконг мүрэнэй адагһаа эхилээд, Куангчи провинци хүрэтэрхи үргэн дэлюун газар дээрэ байлдаанууд боложо үнгэрһөөр.

Ноябриин 21-дэ Куангчи хотоһоо хойгуур, баруугаар эшээлһэн сайгон далайн ябаган сэрэгшэдэй бэхилэлгэнүүдые Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд артиллереэр буудаба. Эндэ болоһон тулалдаанай үеэр дайсан ехэ гээлтэ хоролтодо ороһон байна.

Түбэй хада гүбээлиг газартахи Плейку хотоһоо баруун-урдуур 30 километртэ байдаг Тханьгида эшээлһэн дахуулнуудай армиин сэрэгэй баазые эзэлэн абахын түлөө шанга байлдаанууд гурбадахи үдэрөө үргэлжэлжэ байһаар. Эндэ болоһон байлдаануудта ехэ гээгдэлдэ ороһон сайгон сэрэгүүдэй подразделенинүүдтэ туһаламжа үзүүлхын тула американ сэрэгэй командовани стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигуудые иишэ эльгээтээ.

Данангдахи сэрэгэй бааза шадар, Сайгон хотын райондо, Меконг мүрэнэй адагта болоһон байлдаануудай үедэ Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд удаа дараалан амжалта илалтануудые туйлана.

ХАНОЙ. (ТАСС). Меконг мүрэнэй адагта, Плейку, Тхыатхиен, Биньтхуан провинцинуудта ба бусад районуудта болоһон байлдаануудай үеэр Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэнэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Пномпеньһээ урдуур 70 километртэ байдаг Такео хотодо эшээлһэн Пномпениин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдые Камбоджын патриодууд буудаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Хойто Вьетнамай нютагуудые США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй «В-52» түхэлэй самолёдууд бомбодожо үргэлжэлһөөр. Ноябриин 20-до Куангбинь провинцидахи Бочать районой, Ленинь общинын нютагуудые американ хүндэ бомбардировщигууд бомбодоһон байна. Энэ үдэр Куангбинь, Нгеан провинцинуудай хүн зоноор олон районуудта США-гай истребитель - бомбардировщигууд добтолбо. Хатинь провинциин эрье шадарай нютагуудые американ долоодохи флодой корабльнууд буудаһан байна.

ВАШИНГТОН

Сайгоной армиие зэбсэглэнэ

ТАСС

Сайгон хархис засагаархидые буу зэбсэгээр хангахын тула Холбоото Штадууд ехэ оролдолго гаргажа байна. Һүүлэй гурбан долоон хоногой турша соо 10 мянга тухай тонно зэбсэг хэрэгсэлнүүд Урда Вьетнамда эльгээгдээ гээд пентагондо мэдүүлбэ. Сэрэгэй элдэб түхэлэй 600 тухай самолёт, вертолёт, танк, бронетранспортёр ба запас частьнуудые, һомо хэрэгсэлнүүдые сайгон хархис засагаархид абаһан байна.

США һарын турша соо 7 мянган тонно зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Урда Вьетнамда эльгээхээр хараална гэжэ пентагоной түлөөлэгшэ Дж. Фридхейм мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

ГДР-ые мэдэрхэ

ТАСС

Германиин Демократическа Республикые дары түргөөр мэдэрхыень Франциин Коммунис партиин парламентска бүлэгэй түрүүлэгшэ Р. Балландже Франциин правительствые уряалба.

ПАРИЖ

ЮНЕСКО-гой сесси дүүрэбэ

ТАСС

ЮНЕСКО-гой Генеральна конференциин XVII сесси хүдэлмэрээ дүүргээ. Германиин Демократическа Республикые уласхоорондын тус эмхиин гэшүүнээр түгэсхэлэй пленарна заседани дээрэ абаба.

ЮНЕСКО-гой энэ сесси бүхы талаараа аша үрэтэй байгаа гэжэ совет делегациин толтойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. А. Смирнов түгэсхэлэй заседани дээрэ тэмдэглэбэ. Сессиин баталһан, ЮНЕСКО-гой ябуулгын программые бэелүүлгэдэ Советскэ Союз эдэбхитэйгээр хабаадаха байха гэжэ А. А. Смирнов мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой Генеральна Ассамблейн захяа

ТАСС

Химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо ба тэрэнэй нөөсэнүүдые үгы хэхэ тухай хэлсээе дары түргөөр баталхын тула хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхыень политическэ асуудалнуудаар ба аюулгүй байдалай асуудалнуудаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн комитет буу зэбсэг хуряаха талаар Женевэдэхи комитедтэ зуургшалба.

РИМ

Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй мэдүүлгэ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөн ехэ аша үрэтэй байха аабза гэжэ Итали хүлеэнэ гээд Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Джузеппе Медичи Модендо тэмдэглэбэ. «Зүблөөн дээрэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй ашаар Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан һайжарха байха гээд тоолонобди, — гэжэ министр хэлээ. Политическэ ба ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай арадууд харилсаа холбоо байгуулхын тула ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй».

НЬЮ-ЙОРК

Хүдэлмэришэдэй илалта

ТАСС

«Дженерал моторс» гэдэг концерные Лейквуд хотодохи ехэ заводуудай нэгэнэй хүдэлмэришэдэй буһалгаан илалтаар дүүрэбэ. Предприятиин захиргаан хүдэлмэришэдэй эриилтэнүүдые хангаха баатай болоһон байна.

МАДРИД

Хүдэлмэришэд буһалгаална

ТАСС

Коллективнэ договорнуудые шэнээр хаража үзэхыень туйлахын тула Барселоной зарим предприятинуудай ажалшад буһалгаа үнгэргөө. «Корберо» гэжэ металлургическа заводой 1.300 хүдэлмэришэд хоёр үдэрэй турша соо буһалгаалһан байна. «Сименс» гэжэ компаниин предприятинуудта, химическэ заводто мүн лэ буһалгаанууд болоһон байха юм.

РИМ

Хүдэлмэригүйшүүл олошорно

ТАСС

1971 оной июльһээ 1972 оной июль хүрэтэрхи үе соо Италида 367 мянган хүн хүдэлмэригүй болоһон байна гэжэ национальна институдай элидхэл дотор мэдээсэгдэнэ.

Элдэб һонин

ОРОД САЙ ЧЕХОСЛОВА[КИДА]

ПРАГА. Чехословакида ... дэлгэрэнги ундан — сай ... шье үни бэшэ, оройдоо ... гаран жэлэй саана энд... болоо гэхэдэ, этигэхэнь ... хэтэй. Энэ орон соо с... дэлгэрһэн түүхэ ехэ ... холтой юм.

1840 ондо чех арадай ... ба соёлые шэнжэлхээ ... мэдээжэ филолог И. И. Ср...невский Прагада ерэһэн ... гаа. Тэрэ дары Чехэй ... мэдээжэ эрдэмтэд, уран ... шодтой танилсаһан гэдэг.

Срезневскиин Прагада ... байрада тэрэнэй нүхэд ... хадаа, тэрэнэй Москва... асарһан самоварай хан... һайхан сайе ехэл дурата... уудаг байһан гэлсэдэг.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо ... Чехидэ сай угаа түргэн ... жа эхилээ. Хэдэн жэлэй ... хэдэ, Прагын кафе... менюдэ ород сай ор... болоо һэн ха. Тэрэниие ... тэй, элдэб жэмэсэй, мин... шүүһэнтэй холижо буйл... байгаа.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй ... багта Прагын хүн зон ... даа тиимэ хангалтама ... унда уудаг болоһон ... Гансахан Прагада жэл ... зуу гаран тонно хатаа... сай хэрэглэдэг һэн гэхэ.

ДУНДАДА ЗУУНАЙ ҮЕ...

СОФИ. Хэдэн жэлэй ... хана Болгариин Шуменск... рүгто «Тича» гэдэг хаал... ригдажа эхилээ һэн. Тэнд... зар малтахадань, үнэтэ ... нүүд олдобо. Барилгаш... ерэһэн археологууд фра... үеын отог, эртэ урдын ... нефрополь ба шабар ам... нуудые галдадаг пеэшэн ... һон байна. Мүн X зуун ... үедэ баригдаһан һүмэ энд... гараа. Мэргэжэлтэдэй ... жын ёһоор энэнь юунһ... үнэтэй булааша болоно. ... һүмэ томо гэгшын хэр... ханаар хүреэлэгдэнхэй. ... хүнүүд элдэб аюулһа... абархын тула, хоргодо... гаа ха. Энэнь Болгарида ... һон нимэрхүү гансахан ... га болоно.

МОДОН БАШНИНУУД ТОСХОН

БУХАРЕСТ. Цара Кри... лор районой Калник гэж... хондо хүдөөгэй набтар... нүүдэй оройгоор шоробо... рагдадаг понин түхэлэй ... башнинууд бии юм. ... эгээ томонуудынь 30 мет... дэртэй. Эдэ һонирхолтой ... рилганууд 250—300 ... урда модоор, нэгэшье ха...

МУЗЕЙ-ХОТО

КУАЛА-ЛУМПУР. Ма... да XIV зуун жэлэй үе... табигдаһан, эгээл үнинэй ... то Малаккые «хаарын ... болгохо хүдэлмэри ... эхилээ. ...

БАРЕЙЛИДЭ ОЛДО[ҺОН] ШУХАГ МОНЕТЭ...

ДЕЛИ. Барейлиин ... (Уттар Прадеш штат) ...

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Ородой искусствын һайндэр. Омскын арадай хоорой үртөөшэнэй хатар. ТАСС-ай фотохронико.

Зэнхир Экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

16.00—үнгэтэ телевидени. Үхибүүдтэ «Зун руу айлшалалга» гэһэн мультфильм харуулагдаха. 16.25—«Приморцы»—5-дахи дамжуулга. «Уссурин коммунарнууд». 16.50—үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» СКА (Л) 3-дахи үе. 17.25—үнгэтэ телевидени. А. Арбузов. «Шестеро любимых» — телезүжэг.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.00 — «За страницами твоего учебника» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 19.40—«Лев Кассиль»—киносчерк. 20.00—«Үдэшын Улаан-Үдэ»—телегазетэ. 20.40—концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

21.00 — документальна фильм. 21.20 — «Москва-Генуя» — уран һайханай фильм. 23.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 23.30—үнгэтэ телевидени. «Дүлэтэ жэлнүүдэй дуунууд» — телефильм.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30—үнгэтэ телевидени. «Сальваторе Адамо дуулана» (Франци). 20.05 — «Бэдэрэлгэ» телеальманах.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй Буряадай обкомой долоодохи пленум дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэһэн элидхэлһээ (эхин). Республикын Хүндэлэлэй самбар. «Мүрысөөнэй туужа бэшэг»—суглуулбари. ТАСС-ай һүүлшын һонин.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэһэн элидхэлэй түгэсхэл ба тус элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэл. Спорт. АПН-эй материалнууд. Нютаг нютагай һонин.

Сагай уларил

Ноябриин 24—25-да республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадар багаханаар саһан орохо, бусад газарнуудта саһан орохогүй. Баруун-урдаһаа секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һуниндоо 22—27 градус, Байгал шадар 16—21, хойто аймагуудаар 34—39, үдэртөө 9—14, хойто аймагуудаар 17—22 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — 62-62. ответ секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря 66 76. отделы партийной жизни — 60-91 сельского хозяйства — 68-36 65-86, пропаганды и агитации — 56 23 промышленности и строительства — 61 35 советского строительства и быта — 69-... культуры и школ — 60 21 писем и рабселькоров — 67-8... информации 34-05 общественных ... машинное бюро — 57 63, фотолаборатория — 33-61.